Ազգ
Azg
24 ՕԳՈՍՏՈՍ 1996 ՇԱԲԱԹ, # 159 (1165)

«Բոինգը» պայթյունից է կործանվել

23 ՕԳՈՍՏՈՍ, RFI, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»։ «Նյու Յորք թայմս» թերթը եւ AP գործակալությունը հայտնեցին, որ TWA ավիաընկերության «Բոինգ-747»-ի հուլիսի 17-ի կործանման պատճառները հետաքննող հանձնաժողովը օդանավի ուղեւորական սրահում պայթուցիկի հետքեր է հայտնաբերել։ Դա պայթյունի հետեւանքով օդում օդանավի կործանման անժխտելի ապացույց է։ Սակայն, դեռեւս հնարավոր չի եղել պարզել, թե պայթուցիկ սարքը օդանավո՞ւմ է գտնվել, թե՞ օդանավը կործանվել է այն պատճառով, որ նրան «երկիր-օդ» տեսակի հրթիռ է հարվածել։

Խորվաթիայի եւ Սերբիայի թշնամանքին վերջ տրվեց

23 ՕԳՈՍՏՈՍ, BBC։ Խորվաթիայի եւ Սերբիայի միջեւ եղած թշնամանքին այսօր, փաստորեն վերջ տրվեց։ Դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատման մասին Բելգրադում համաձայնագիր ստորագրվեց Խորվաթիայի եւ Հարավսլավական Դաշնության միջեւ, որի մեջ մտնում են Սերբիան եւ Չեռնոգորիան։ Համաձայնագիրը ստորագրեցին այդ երկրների արտաքին գործերի նախարարներ Մատե Գրանիչն ու Միլան Միլուտինովիչը։ Փաստաթուղթը հիմք կհանդիսանա տարածքային վեճերի կարգավորման եւ փախստականների վերադարձի համար։ Սակայն, ինչպես հաղորդում են թղթակիցները, շատ խնդիրներ դեռեւս չլուծված են մնացել։

ՉԵՉՆԻԱ

Չեռնոմիրդինն ու չեչեն անջատողականների ղեկավարները ողջունեցին հաշտությունը, Ելցինը՝ ոչ

ԳՐԻԳՈՐ ԷՄԻՆ-ՏԵՐՅԱՆ

Ուրբաթ օրը կեսօրին ուժի մեջ մտավ նախորդ օրը Ռուսաստանի Անվտանգության խորհրդի ղեկավար Ալեքսանդր Լեբեդի եւ չեչենական ուժերի գլխավոր շտաբի պետ Ասլան Մասխադովի ստորագրած հրադադարի համաձայնագիրը, ըստ որի Չեչնիայում պետք է դադարեցվեն բոլոր ռազմական գործողությունները, Գրոզնիում պետք է ստեղծվեն համատեղ պարեկներ եւ հակամարտող ուժերը պետք է տարանջատվեն։

Ալեքսանդր Լեբեդը, որը համաձայնագիրը ստորագրելուց անմիջապես հետո գիշերը Մոսկվա վերադարձավ, լրագրողներին հայտնեց, որ մինչեւ օգոստոսի 29-ը Չեչնիայի հարավային Վեդենո, Նոժայ Յուրտ եւ Շատոյ բնակավայրերից ռուսաստանյան զորքերը դուրս կբերվեն։ Համաձայնություն է կայացել նաեւ Գրոզնից բոլոր զորքերի հեռացման մասին։ Գեներալ Լեբեդը հայտնեց նաեւ, որ շաբաթ օրը ինքը Չեչնիա կվերադառնա, որպեսզի քննարկի հանրապետության քաղաքական կարգավիճակի հարցը։ Չեչեն անջատողականների առաջնորդ Զելիմխան Յանդարբիեւն ուրբաթ օրը ողջունեց խաղաղության համաձայնությունը եւ ասաց, որ ռուս եւ չեչեն ժողովուրդների համար իրական հնարավորություն է ստեղծվել դադարեցնելու այդ անիմաստ պատերազմը, սակայն հինգշաբթի օրը Կրեմլ վերադարձած Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինը քննադատության ենթարկեց Անվտանգության խորհրդի ղեկավարի գործողությունները Չեչնիայում։ Ալեքսանդր Լեբեդը լրագրողներին ասել էր, թե Բորիս Ելցինն իրեն կընդունի ուրբաթ օրը, լսելու Ասլան Մասխադովի հետ ձեռք բերված հրադադարի համաձայնագրի մասին զեկույցը, սակայն Ելցինի մամուլի քարտուղարը հայտնեց, թե հանդիպումը չի կայանա, քանի որ ՌԴ նախագահը սպասում է չեչենական հակամարտության կարգավորման ուղղությամբ առաջընթացի մասին գեներալ Լեբեդի գրավոր զեկուցագրին։ Ավելի ուշ, սակայն, հայտնի դարձավ, որ հաջորդ շաբաթվա սկզբին Բորիս Ելցինն այնուամենայնիվ կընդունի գեներալ Լեբեդին։ Իսկ ՌԴ վարչապետ Չեռնոմիրդինը, ընդհակառակը, շնորհավորեց ԱԽ-ի քարտուղար Ալեքսանդր Լեբեդին՝ Չեչնիայում կայացած բանակցությունների արդյունքների կապակցությամբ։ Հեռախոսազրույցի ընթացքում նա ասաց, թե Լեբեդի կողմից ձեռք բերված հաշտությունը չեչենական հակամարտության կարգավորման ճանապարհին արված առաջին քայլն է։

ՄԻԱՑՅԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ

Դոուլի վարկանիշը կտրուկ բարձրացավ, իսկ Քլինթոնինը՝ հակառակը

Հակոբ Ասատրյան
«Ազգի» հատուկ թղթակից
Փորթլանդ (Օրեգոն)-Տալսա (Օկլահոմա)

Միջազգային դիտորդների մեծ խումբը Փորթլանդ ժամանեց Օրեգոնում բռնկված հրդեհների պահին։ Տեղացիները թեեւ վարժվել են ամառային հրդեհներին, սակայն դրանց հանգցնելը այնքան էլ հեշտ չէ։ Հրշեջներին հաջողվել է մարել հրդեհի 35 օջախներից միայն 20-ը։ The Oregonian թերթի շաբաթօրյա համարի հաղորդմամբ, այս անգամ հրդեհը ոչնչացրել է 350.000 ակր (1 ակրը՝ 0,5 հեկտար) տարածք՝ հիմնականում անտառներ եւ մասամբ՝ արոտավայրեր։ Warm Springs Reservation-ը, որը ամերիկյան հնդկացիների պահպանված արգելավայրերից մեկն է, նույնպես տուժել է հրդեհներից։ Մեր այցի ժամանակ տեղեկացանք, որ հրդեհից 11 տուն ոչնչացվել է, ու թեեւ արդեն սկսվել էին վերականգնման աշխատանքները, բայց հրդեհի օջախները 40 տոկոսով դեռ գործում էին։

Հրդեհների բռնկումը իհարկե որեւէ կերպ չանդրադարձավ ԱՄՆ-ում ծավալված նախագահական ընտրապայքարի վրա։ Ավելին, հրդեհների թեժանալու հետ մեկտեղ նոր թափ ստացավ ընտրապայքարը։ Սան Դիեգոյում անցկացված հանրապետականների համաժողովից հետո Բոբ Դոուլի վարկանիշը կտրուկ բարձրացավ՝ 30 տոկոսից հասնելով 41 տոկոսի, իսկ նախագահ Քլինթոնինը 62-ից իջավ 43 տոկոսի։ Բարեփոխումներ կուսակցության կողմից առաջադրված հայտնի միլիարդատեր Ռոս Փերոն նույնպես զիջել էր իր դիրքերը՝ 12-ից իջնելով 7 տոկոսի։ Հարցումները կատարել են USA Today-ը եւ CNN-ը։ Հանրապետականների վարկանիշը բարձրացել է Սան Դիեգոյի համաժողովից հետո անցկացված մի այլ հարցմամբ նույնպես, ըստ որի Քլինթոնը 62 տոկոսից իջել է 60 տոկոսի, իսկ Դոուլը 48 տոկոսից բարձրացել է 59 տոկոսի։ Առայժմ երեք թեկնածուներն էլ հանդիպումներ են ունենում տարբեր նահանգներում։ Քլինթոնն իր ծննդյան 50-ամյակի տոնակատարությունից հետո մասնակցեց եկեղեցու շինարարությանը եւ մի քանի նոր օրենքներ ստորագրեց առողջապահության աջակցության եւ թմրամոլության դեմ պայքարի մասին։ Փերոյի աջակիցները, որոնց հետ առաջին անգամ հանդիպեցինք Տալսայում, քննադատում են ե՛ւ դեմոկրատներին, ե՛ւ հանրապետականներին, առավելապես ներկա կոնգրեսմենների գործունեությունը եւ լոբբինգի համակարգը, այն համարելով կաշառակերություն։ Համենայնդեպս, Օկլահոման ավելի շատ հանրապետականների ազդեցության տակ է, քանի որ այստեղ մեծ է նաեւ քրիստոնեական կոալիցիայի վարկանիշը։ Ի վերջո, Կոնգրեսի անդամ ընտրված 6 օկլահոմացիներն էլ հանրապետականներ են։ Դեմոկրատներն իրենց հերթին լրջորեն նախապատրաստվում են երկուշաբթի օրը Չիկագոյում բացվելիք համագումարին, ուր կառաջադրեն Բիլ Քլինթոնի թեկնածությունը՝ նոյեմբերին կայանալիք նախագահական ընտրություններում։ Չիկագոյի քաղաքապետարանը 30 մլն դոլարից ավելի ծախսել է միայն քաղաքի բարեկարգման աշխատանքների նպատակով։ «Չիկագո թրիբյունը» (Chicago Tribune) այդ առիթով մի հոդված է տպագրել, ուր քաղաքը նմանեցվում է Դիսնեյ-հրապարակի եւ հարց է տրվում, թե բարեկարգումը ինչքանով կփոխի Չիկագոյում ապրողների կյանքը։

Հարցախույզների հարցախույզը

Հանրապետականները վերածնվեցին Սան Դիեգոյում

«Նյուզուիք» շաբաթաթերթն իր վերջին՝ օգոստոսի 26 թվակիր համարում ամփոփել ու ներկայացրել է Մ. Նահանգների հարցախույզ անցկացնող ամենախոշոր 5 կենտրոնների հարցման արդյունքները ամերիկյան նախագահական մրցավազքի մասին ու ներկայացրել, հետաքրքրական նորություն, դրանց միջինը։ Ու մինչ այս օրերին, նախագահական մեր ընտրություններին ընդառաջ հայաստանյան բազմաթիվ կենտրոններ իրենց անցկացրած հարցախույզների արդյունքն են հրամցնում մեր թերթերին, արժե ծանոթանալ «Նյուզուիքի» մատուցածին։

		Քլինթոն	Դոուլ	Փերո
1. ABC	օգոստոս 13-14	48%	37%	11%
2. CNN/USA Today, Gallup	օգոստոս 12-14	50	39	7
3. MSNBC/WSJ	օգոստոս 12-13	42	34	11
4. Hotline/San Diego Union/Tribune	օգոստոս 12-14	48	35	8
5. Newsweek	օգոստոս 15-16	44	42	3
Միջինը՝		46%	37%	8%

Մոսկվայում հրատարակվելու է պրոֆ. Վահագն Տատրյանի գիրքը

Ռուս-հայկական նախաձեռնությունների կենտրոնը հայտարարեց, թե պրոֆ. Վահագն Տատրյանի վերջին ուսումնասիրությունը «Հայկական ցեղասպանության պատմությունը» (The History of the Armenian Genocide) արժանացել է Մեծ մրցանակի եւ 5000 դոլար պարգեւի։ Ժյուրին այս եզրակացության է հանգել հաշվի առնելով Մոսկվայի եւ Սանկտ Պետերբուրգի ռուս պատմաբաններից ստացված կարծիքները։ Մասնագետները միահամուռ գովել են Նյույորքցի հայ գիտնականին պատմական արտակարգ հետազոտության եւ վերլուծության առթիվ։ Նրանք մասնավորապես գնահատել են ուսումնասիրության «խոր նկարագիրը, գիտական արդյունավետությունը եւ օգտագործված փաստաթղթերի առատությունը»։

Կենտրոնը որոշել է անգլերենից ռուսերեն թարգմանել գիրքը, հրատարակել եւ տարածել Ռուսաստանի ու նախկին խորհրդային հանրապետությունների ակադեմիական շրջանակներում։ Մրցանակի ու պարգեւի մասին հայտարարությունը հղվել է կենտրոնի նախագահ Արկադի Վարդանյանի կողմից։

Կանխահաս ընտրություններ Հունաստանում

ԱԹԵՆՔ, 23 ՕԳՈՍՏՈՍ, WSJ։ Հունաստանի վարչապետ Սիմիտիսը սեպտեմբերի 22-ը կանխահաս ընտրությունների թվական հայտարարեց երկրում։ Ըստ վարչապետի, այդ ընտրությունները իրեն անհրաժեշտ են ավելի ուժեղ կառավարությամբ ուժեղացնելու Թուրքիայի դեմ երկրի պաշտպանությունը եւ վերախթանելու տնտեսությունը։ Սիմիտիսի սոցիալիստական կառավարությունը ստիպված չէր մինչեւ 1997 թ. հոկտեմբերը ընտրության գնալու։

ՆԵՐԿԱՅԱՑՆՈՒՄ Է ՀՀ ԻՐԱՎԱԳԵՏՆԵՐԻ ԵՎ ՔԱՂԱՔԱԳԵՏՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆԸ

«Հայաստանի Հանրապետություն» օրաթերթի աշխատակիցների վերաբերմունքը նախագահի թեկնածուների նկատմամբ

բացասական եւ ավելի շատ բացասական (տոկոսներով)		դրական եւ ավելի շատ դրական (տոկոսներով)
58,34	Սերգեյ Բադալյան	5,56
75	Պարույր Հայրիկյան	13,89
66,67	Աշոտ Մանուչարյան	0
69,44	Վազգեն Մանուկյան	19,45
70,37	Արամ Սարգսյան	3,7
0	Լեւոն Տեր-Պետրոսյան	81,48

«Դժվարանում եմ պատասխանել» տարբերակը չի նշված։

Ֆրանսիան վռնդում է ապօրինի ներգաղթողներին

23 ՕԳՈՍՏՈՍ, BBC։ Ֆրանսիական ոստիկանությունը գրոհով գրավեց Փարիզի Սուրբ Բեռնարի եկեղեցին, որում 7 շաբաթ ապրում էին Աֆրիկայից անօրինական ձեւով Ֆրանսիա ժամանած գաղթականները։ Աֆրիկացիները դիմադրում էին այդ երկրից իրենց վտարելու պետության փորձերին։ Ոստիկանության հատուկ ջոկատը կոտրեց եկեղեցու դուռը եւ դուրս վռնդեց աֆրիկացիներին՝ օգտագործելով մահակներ ու արցունքաբեր գազ։ Ներգաղթողները տարվել են ոստիկանական բաժանմունքներ, իսկ քաղաքի հացադուլ հայտարարած 10 հոգին՝ հիվանդանոց։ Գրոհից հետո եկեղեցու շուրջ անկարգություններ սկսվեցին։ Իսկ Ֆրանսիայում այսօր լրանում է այդ երկրի տարածքում ապօրինաբար բնակվող ներգաղթողների խորհրդական կառավարության կողմից տրված ժամկետը, որպեսզի նրանք գրանցվեն եւ անձնագրեր ստանան։ Աֆրիկյան եւ արաբական երկրների բնակիչները Սուրբ կղզից փորձում են օրինական ճանապարհով ստանալ այդ քաղաքացիությունը։ Հուլիսի սկզբից ավելի քան 1000 մարդ է թռել։ Սակայն այդ աֆրիկացիները չեն կարող օրինական հիմունքներով մնալ Ֆրանսիայում, քանի որ կառավարության որոշումը միայն այն անձանց է վերաբերում, որոնք Ֆրանսիա են մտել մինչեւ այս տարվա սկիզբը։

ԱԶԳ

տեղական

ԹԵԿՆԱԾՈՒՆԵՐ

Նորացված միությունը կոմկուսի պատկերացումներում

Ս. Բադալյանը ընդդիմության համար վնասաբեր է համարում Ս. Զոլյանի վերջին հայտարարությունը

Օգոստոսի 23-ին ժուռնալիստի տանը Մամլո ակումբի նախաձեռնությամբ կայացավ լրագրողների հանդիպումը ՀՀ նախագահի թեկնածու, ՀԿԿ 1-ին քարտուղար Սերգեյ Բադալյանի հետ: Անդրադառնալով մամուլի դերին, Բադալյանը կարեւորեց ազատ մամուլի գոյությունը, ինչի համար առավել նպաստավոր պայմաններ պետք է ստեղծել: Նա հիշատակեց «Սովետական Հայաստան» օրաթերթի 340 հազարի հասնող տպաքանակը: Կոմկուսի ղեկավարը դժգոհեց այն երեւույթից, որ մամուլի քննադատությունը, որպես կանոն, չի ազդում պետության քաղաքականության վրա, որը շարունակվում է անփոփոխ իրականացվել:

Անդրադառնալով քաղաքական խնդիրներին, Բադալյանը գոհունակությամբ նշեց, որ «հաղթահարվել է կենցաղային հակակոմունիզմը», որոշ չափով նաեւ՝ փոխադարձ անվստահությունը ընդդիմության ղեկավարների միջեւ: Իսկ ԳԻԱՐՔՄ-ի ղեկավար Սուրեն Զոլյանի վերջերս արած հայտարարությունը, ըստ որի Հայաստանի ազդեցիկ կուսակցություններից մեկը համագործակցում է իշխանությունների հետ, Բադալյանը համարեց վնասաբեր ընդդիմության համար, եւ նկատեց, որ այդ հայտարարության համար պատասխանատվությունն այնքան մեծ է, որ հասցեի որոշակիությունը պետք է պահպանվեր:

Ներկա իշխանությունների վարած քաղաքականության գնահատականը միանշանակ էր՝ նրանք պետք է հեռանան:

Բադալյանն այնուհետեւ անդրադարձավ Ռուսաստանի ներքաղաքական խնդիրներին, թվեց դրանց հանդեպ կոմկուսի գնահատականները եւ ըստ էության հանգեց հետեւյալ ձեւակերպմանը. «Չի կարելի խոսել Զյուգանովի պարտության մասին»: Ներկայացրեց կոմկուսի տեսակետները «նորացված միության շուրջ», ուր պետք է գործի տնտեսական ընդհանուր տարածք, ընդհանուր լինեն ֆինանսական եւ պաշտպանության համակարգերը, վերջինիս դեպքում չի բացառվում նաեւ «հայկական բանակի գոյությունը»: Սակայն, ըստ Բադալյանի, նոր միությունում Հայաստանը պետք է ունենա միջազգային սուբյեկտի կարգավիճակ:

Իսկ ո՞րը կլինի Բադալյանի 1-ին հրամանագիրը նախագահ ընտրվելու դեպքում՝ հարցին ի պատասխան Բադալյանը նշեց, որ հետընտրական բանկետներից հետո իր 1-ին հրամանագիրը ձմռան նախապատրաստական աշխատանքների վերաբերյալ կլինի:

Իսկ ինչ վերաբերում է ՀԿԿ-ի ֆինանսական միջոցներին, ապա դրանք սուղ են, եւ կուսակցությունն ապրում է անդամավճարներով:

Ներկա իշխանությունների հետ համագործակցության հնարավորությանն անդրադառնալիս Բադալյանը նկատեց, որ ներկա քաղաքական կուրսի շարունակման դեպքում ՀԿԿ-ի եւ ներկա իշխանությունների հետ համագործակցությունը բացառվում է: Իսկ ընդհանրապես, 1993 թ. հայկոմկուսը համագործակցել է իշխանությունների հետ 3 հարցերում՝ ազգային անվտանգության, Ղարաբաղի եւ տնտեսության:

Սակայն, ինչպես նշեց Բադալյանը, կոմկուսը գերադասում է այդ մասին լռել:

ՆԱՐԻՆԵ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

ՍԵՄԻՆԱՐ

Սուրեն Զոլյան. «Հայաստանում դեռեւս չկա օրենքով պաշտպանված մամուլի լիիրավ ազատություն»

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ. «Եթե մեր նպատակն է մտնել զարգացած երկրների շարքը, ապա անհրաժեշտ է ապահովել մամուլի լիիրավ ազատություն», ասաց Երեւանի ժողովրդավարական քաղաքագիտական կենտրոնի տնօրեն, ԳԻԱՐՔՄ-ի նախագահ Սուրեն Զոլյանը, ելույթ ունենալով օգոստոսի 23-ին Երեւանում կազմակերպված «Քաղաքացիական հասարակությունը եւ զանգվածային լրատվության միջոցները» թեմայով սեմինարում: Ըստ նրա, Հայաստանում դեռեւս չկա օրենքներով պաշտպանված մամուլի ազատություն, եւ լրագրողի իրավունքները պաշտպանվում են միայն դեկլարատիվ ձեւով: Պատճառն այն է, որ ոչ մի պատասխանատվություն չի կրում կեղծ տեղեկատվության կամ ինֆորմացիա տրամադրելուց հրաժարվելու համար:

Անդրադառնալով մամուլի մասին նոր օրենքի նախագծի հիմնական թերություններին, Ս. Զոլյանն ասաց, որ այն սահմանափակում է լրագրողի ազատությունները եւ պետական պաշտոնյաներին հնարավորություն տալիս խուսափելու հավաստի ինֆորմացիա տրամադրելուց, ինչը հակասում է քաղաքացիական հասարակության սկզբունքներին: Մամուլը, իբրեւ 4-րդ իշխանություն, այսօր դեռեւս կայացած չէ, քանի որ հանրապետությունում հստակորեն ձեւավորված չէ եւ որոշակի ուժ չի ներկայացնում հասարակական կարծիքը: Քաղաքացիական հասարակության մեջ զանգվածային լրատվության միջոցները, ասաց ԳԻԱՐՔՄ-ի նախագահը, պետք է դառնան օրինականության հաստատման ամենաազդեցիկ լծակները, ինչը Հայաստանում այժմ իրականանալի չէ, քանի որ դեռեւս թույլ են թե 2-րդ, եւ թե 3-րդ իշխանությունները:

Գյումրի. 60 տարի անց կրկին գործում է Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցին

ԳՅՈՒՄՐԻ, 23 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ. Մինչ 30-ականների կեսերը Գյումրիում, ի թիվս այլ եկեղեցիների, գործում էր նաեւ Սբ. Գրիգոր Լուսավորիչ (Գեղացոց ժամ) եկեղեցին (19-րդ դար), որը սակայն հետագա տասնամյակներին ծառայում էր որպես պահեստ: Այժմ, հոգեւոր արժեքների վերագնահատման ժամանակաշրջանում, տաճարը կրկին հանձնվեց հավատացյալներին: Այստեղ կայացավ առաջին ժամերգությունը, պատարագ մատուցեց Շիրակի թեմի առաջնորդ Գրիգորիս սրբազանը: Եվ 60-ամյա լռությունից հետո հոգեւոր երգեցողության սրտաբուխ հնչյունները պարուրեցին տաճարը:

Կոթին դիտում է մոսկովյան հեռուստահաղորդումները

ՆՈՅԵՄԲԵՐՅԱՆ, 23 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ. Սահմանամերձ Կոթի գյուղը, որը ադրբեջանական հրետակոծությունների հետեւանքով զրկվել էր հեռուստահաղորդիչ կայանից, արդեն դիտում է Մոսկվայի հեռուստատեսության երկու ծրագրերը: Այստեղ գործում են արբանյակային ալեհավաքներ, որոնք ձեռք են բերել համագյուղացի բարերարները: Սակայն դեռեւս անհասանելի է մնում Երեւանի ալիքը: Բայց շուտով, նույն բարերարների տրամադրած 1100 ամերիկյան դոլարով, ձեռք կբերվի եւ կտեղադրվի նոր ալեհավաք, որը ոչ միայն Կոթի, այլեւ Ոսկեպար, Ոսկեվան, Բերդավան եւ Ջուջեւան գյուղերի բնակիչներին հնարավորություն կտա դիտել նաեւ հայկական հեռուստատեսության առաջին ծրագիրը:

Իրավաբանների երիտասարդական միությունը եւ Հասարակական կազմակերպությունների համադաշնության մի շարք անդամներ երեկ հանդիպման էին հրավիրել լրագրողներին՝ ներկայացնելու «Ընտրությունը մերն է» ծրագրի շրջանակներում իրենց կատարելիք աշխատանքները: Միության նպատակն է ընտրողների շրջանում ՀՀ նախագահի եւ տեղական ինքնակառավարման տոնը, որ վերահսկել՝ իրականացվու՞մ է, արդյոք, քաղաքացիության ընտրությունների օրը, չե՞ն խախտվում ընտրողների իրավունքները, ուժային նախարարությունների ներկայացուցիչներն ինչ միջոցներ եւ քանի անգամ են հայտնվում քվեարկության վայրում: Առավելագույնս ժողովրդավարության պահպանելու համար այս տարի զորամասերում ու բաժիններում ... զամանքը, որ դիտորդների խմբում ընդգրկել են այլ իրավաբանական տարբերակների կողմից, բոլորովին էլ չի նշանակում չեզոքության վարկ ձեւավորելուն: Բարձրաձայն չխոսելը դեռ չի նշանակում չեզոք լինել: Եվ ուշադիր եմ միության նախագահ Կ. Զոլյանը մեջբերեց լրագրողներից մեկի կասկածը, որ «լուրերի համաձայն միության ներկայացուցիչ Վահան

ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Տեղական դիտորդները գործի են անցնում

խմբակցություններ՝ նախագահական ընտրությունների ընտրության մասին օրենքների պարզաբանումը եւ քարոզչությունն է: Այս շրջանակում նրանք կփորձեն մասնագետներին ներկայացնել քվեարկության ողջ ընթացքը: Միաժամանակ ընտրողների հոգեբանական արգելքների վերացման միջոցառումներ են ծրագրել: Դիտորդությունը նպատակ ունի դիտարկումներ անցկացնել ընտրությունների ընթացքում: Սակայն քանի որ ՀՀ նախագահի ընտրությունների օրենքով տեղական դիտորդի կարգավիճակ սահմանված չէ, նրանք մտադիր են այդ անել կամ միջազգային կազմակերպությունների հովանու ներքո, կամ ընտրական տեղամասերից դուրս իրենց հավատարմագրված կամավորների ուժերով: Ցայսօր հավաքագրված են 1000 դիտորդ, եւ այդ թիվը պետք է հասնի մոտ 3200-ի՝ 1599 ընտրական տեղամասերից յուրաքանչյուրին 2 դիտորդ: Հանրապետության ողջ տարածքով ցանց է ստեղծվում: Հասարակական կազմակերպությունների համադաշնությունը ընդգրկում է 60 կազմակերպություններ, որոնցից յուրաքանչյուրն իր չափով մասնակցություն է ունենում այդ ծրագրին: «Դիտորդները ինչպես են պատկերացնում տեղամասերից դուրս» հարցին

ներում ընտրություններ չեն անցկացվել, սակայն չեն կարծում, որ նրանք չունեն քաղաքացիական դիտարկման մեխանիզմներ: Նրանց ծրագրում նախատեսվում է ինֆորմացիայի ձեռքբերում: Դիտարկումներից, նախընտրական շտաբներից, զանգվածային լրատվության միջոցներից ստացված տեղեկությունները կհամակարգվեն եւ ընտրություններից հետո կներկայացվեն հանրությանը: Մշակվել է մամուլից քաղվող տեղեկությունների քանակական ձեւ, դուրս են գրվում ոչ ճիշտ տեղեկությունները: Երկուշաբթի օրվանից, ժողովրդավարության համար, հասարակական կազմակերպություններին իրենց արձանագրած խախտումները կներկայացնեն բնակավայրերի շտաբները: Այդ ամենը սեղմ ժամկետներում ստացվելու

Առավելագույն դիտորդներից մեկը կարծիք հայտնեց, որ տեղեկատվության միջոցները չեն կարողանում ձերբազատվել պարտադրված ստերեոտիպերից: Խելամտորեն առաջարկելով, թե կարելի է հասնել այն բանին, որ ընտրվեն ոչ թե անձինք, այլ ծրագրերը, նա նշեց, որ նախկինում ընտրությունները միանգամայն հակառակ սցենարով էին ընթանում: Իսկ այն հան-

ձեւով է հայտարարել է, թե սեպտեմբերի 22-ը կլինի Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի վերընտրության օրը», դիտորդությունը վերջինի լինելը չի կարող: Այնպես որ մամուլի կանխատեսության մասին խոսելով, ասաց, Նա դատ տալով առաջ, պետք է հետեւյալ տեսակետը հայտնել: Մանավանդ որ նախագահի աշխատակազմը հայտարարում է, որ իրենք փոխանցում են վերահսկում ամբողջ միայն իրենց հանձնած լրագրողների հետ: Երիտասարդ իրավաբանների միությունը այս ծրագրի իրականացման գործում ներդրումներ ստացել է ԱՄՆ ազգային փառքի ֆոնդից: Այն ընդհանուր է աշխատանքները նախորդ տարվա «Քվեարկություն-Հայաստան» տեղական դիտորդների խմբի հետ՝ «որի կարծիքով կազմում տարածաշրջանների պաշտպանել»: «Քվեարկություն-Հայաստանը» արդարադատության նախարարությունում դեռ գրանցված չէր ստացել: Կ. Զոլյանը տեղեկացրեց, որ այս տարի այն կձեւավորվի ոչ թե որպես առանձին կազմակերպությունների բլոկ, այլ որպես անկախ կազմակերպություն, որը յուրաքանչյուր հասարակական կազմակերպությունից կլինի մեկ ներկայացուցիչ:

ԱՆԱՀԻՏ ԳԱԼՈՅԱՆ

Աշոտ Բլեյանը պնդում է, որ այս տարի Հայաստանի դպրոցները ապահովված կլինեն դասագրքերով

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ. «Վերջին տարիների ընթացքում առաջին անգամ վստահորեն կարելի է ասել, որ մեր դպրոցները ապահովված են դասագրքերով», օգոստոսի 23-ին մամուլի ասուլիսում հայտարարեց ՀՀ կրթության եւ գիտության փոխնախարար Աշոտ Բլեյանը: Նա նշեց, որ այս տարի կրթության եւ գիտության նախարարությունը հաստատել է 62 անուն դասագիրք, որից 53 անունն արդեն տպագրված է, իսկ մնացյալը կհրատարակվի մոտ ժամանակներս: Բացի հաստատված դասագրքերից, կհրատարակվեն նաեւ փորձարարական դասագրքեր եւ ուսումնական ձեռնարկներ: Անդրադառնալով դասագրքերի բովանդակությանը, Բլեյանը նշեց, որ այսպես կոչված բնական գիտությունների ցիկլի՝ մաթեմատիկայի, ֆիզիկայի եւ այլն, դասագրքերը մնացել են անփոփոխ: Ինչ վերաբերում է հումանիտար առարկաների դասագրքերին, ապա դրանց մի մասը լրիվին համապատասխանում է նոր պահանջներին (օրինակ, հայոց լեզվի դասագրքերը), իսկ մյուս մասը լրամշակվում է պահանջով:

Ամենասուր հարցերից մեկը դասագրքերի բարձր գինն է: (Ըստ ներկաների գնահատականների, միջին դասարանցի մեկ աշակերտին դասագրքերով ապահովելու համար անհրաժեշտ է մոտ 18 հազար դրամ): «Ցավոք, նշեց Բլեյանը, մենք ի վիճակի չենք անվճար դասագրքեր բաժանել, քանի որ դա չի նախատեսված բյուջեով, եւ սոցիալապես չապահովված ընտանիքների երեխաներին, որոնք 20-30 տոկոսն են կազմում, դասագրքերով ապահովելու հարցը պետք է լուծվի կամ կառավարական, կամ մարզային մակարդակով, կամ բարեգործական կազմակերպությունների միջոցով»: Իսկ առայժմ, Բլեյանի խոսքերով, անվճար դասագրքերով կապահովվեն միայն մանկատներն ու գիշերօթիկները:

Դասագրքերը երկու գին ունեն՝ բաժանորդագրական եւ մանրածախ: Վերջինը զգալիորեն բարձր է բաժանորդագրականից՝ տրանսպորտային, առեւտրական եւ այլ ծախսերի պատճառով:

Դասագրքերը տպագրվել են 4 հրատարակչություններում: Տպագրության կանխավճարի մի մասը ապահովվել է բաժանորդագրությունից հավաքված 80 մլն. դրամի հաշվին, մյուս մասը՝ կառավարության հատկացրած 300 մլն. դրամի: Հրատարակված դասագրքերի մոտ կեսը տպագրել է «Լույս» հրատարակչությունը, մնացյալը՝ «Փյունիկ», «Նոր դպրոց» եւ «Շողիկ» հրատարակչությունները: Տպաքանակի որոշակի բաժին նախատեսված է Ղարաբաղի եւ Վրաստանի հայկական համայնքների համար:

Լրագրողները Բլեյանի ուշադրությունը հրավիրեցին որոշ դասագրքերի ցածր որակի վրա, որոնք ձեռքերի մեջ «կարող են քանդվել»: Բլեյանը հայտարարեց, որ գալիք տարի տպարանների հետ պայմանագիր կնքելիս դասագրքերի որակի եւ ամրության հարցերը հաշվի կառնվեն:

■ Անցյալ տարի բոտուլիզմից մահացել է 16 մարդ: Չնայած բոտուլիզմի կանխարգելման նպատակով իրականացվող միջոցառումներին, վերջին տարիներին հանրապետությունում հաճախացել են այդ հիվանդության դեպքերը: Միայն 1995 թ. հանրապետությունում արձանագրվել է բոտուլիզմի 27 դեպք, հիվանդացել է 67 մարդ, որից 16-ը մահացել է: Ընդ որում, մայրաքաղաքում 7 դեպք, մահվան դեպքեր չեն արձանագրվել: Մնացած 20-ը արձանագրվել են հանրապետության 11 քաղաքներում եւ շրջաններում՝ Գյումրի, Վանաձոր, Չարենցավան, Էջմիածին, Աբովյան եւ այլն: Կատարված հետազոտությունները ցույց են տվել, որ բոտուլիզմի հիմնական պատճառը տնային պայմաններում պահածոների պատրաստման ժամանակ թույլ տրված տարբեր բնույթի խախտումներն են: ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության 2 տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիրների խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065
e-mail INTERNET azg@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / հեռ. 562863
A STYLE համակարգչային ծառայություն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային ցանցը «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H.AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ըՆթացիկ

ԸՆՏՐԱՐՇԱՎ

Սոցիոլոգիական հարցման բեւեռացված արդյունքները կօգնե՞ն չկողմնորոշվողներին

«ՀՀ Գերագույն խորհուրդ» պատգամավորական ակումբը օգոստոսի 23-ին նախագահական ընտրաշավի բուլյաշրված օրը հրապարակեց իր սոցիոլոգիական հարցման առաջին արդյունքները։ Գլխ պատգամավորական ակումբի սոցիոլոգիական հետազոտությունների կենտրոնի ղեկավար, հասարակագետ Անահիտ Մարգսյանը Արամ Խաչատրյանի տանբանգարանում հավաքվածներին ծանոթացրեց մայրաքաղաքի 1000 բնակչի շրջանակում անցկացված սոցիոլոգիական հարցման արդյունքներին։ Հարցումը երկու նպատակ է հետապնդել՝ պարզել ընտրողների վերաբերմունքը զանգվածային լրատվության միջոցների եւ ՀՀ նախագահության թեկնածուների նկատմամբ։

Հարցման արդյունքներով բնակչությունը պատրաստակամ է մասնակցելու ընտրություններին 66.1 տոկոսը սկել է իր համաձայնությունը։ Նախագահության յոթ թեկնածուներից բարձր տոկոս է հավաքել Վազգեն Մանուկյանը՝ 23.9 տոկոս, Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը՝ 16.5 տոկոս։ Հարցման արդյունքները մեկնաբանող լրագրողները նկատեցին, որ նախագահական ընտրարշավի ամբողջ սոցիոլոգիական հարցում անցկացնողները ծայրահեղ թվեր են ներկայացնում։ Ոչ մեկի տվյալները չեն էլ մոտենում մյուսի հարցման արդյունքներին, եւ դա կրկնակի է բարդացնում առանց այդ էլ չկողմնորոշված ընտրողների վիճակը։ Ի դեպ, հարցման արդյունքներով չկողմնորոշվողները զգալի տոկոս են կազմում՝ 20.9 տոկոս, ոչ մեկին ձայն չի տալու 0.3 տոկոսը, իսկ 24.9 տոկոսը գաղտնի է պահում իր թեկնածուի անունը։

Տիկին Մարգսյանը տեղեկացրեց, որ բոլորս հետախուզային հարցումը ընտանիքի միայն մեկ անդամ է պատասխանել, սակայն այստեղ գործում է հայկական ավանդական սինդրոմը։ Այսինքն, ամուսինները նման դեպքերում գերել մյուս նույնական ծիլ են լինում, էլ չասենք, որ ընտանիքում բեւեռացված մոտեցում չի լինում թեկնածուների նկատմամբ։ Մասնագետ էր թեկնածուին գաղտնի պահողների բարձր տոկոսը։ Մեկնաբանողներն այն ավելի շատ վախի արդյունք էին համարում, նաեւ հայկական սովորույթի, իսկ մի մասը հակված էր դրանից մեջ նույնպես տեսնել չկողմնորոշվողներին։ Ընտրություններից մեկ ամիս առաջ ժողովրդի չկողմնորոշվելու մեկը մասնակի եւ քաղաքական ամբողջ վիճակից։ «Ամենայն այսօր հասարակական կարծիք չի ձեւավորում, դա փաստ է»,

ասում է լրագրողը։ Ավելին, հարցվողների 52 տոկոսի կարծիքով լրատվության միջոցները չեն աջակցում իշխանությունների գործունեության վրա։ Մամուլի վստահ վիճակն ընդգծեցին նաեւ մյուսները, իսկ սոցիոլոգիական թվերը հաստատեցին սակայն։

Հարցման մասնակիցների 74 տոկոսի համար լրատվության աղբյուր է միայն հեռուստատեսությունը։ Ռադիոն լսում է 18.4 տոկոսը, 1.2 տոկոսը լրատվության ոչ մի աղբյուրից չի օգտվում։ Իսկ թերթերի վիճակը, ինչպես ասած, անմխիթարական է՝ 1000 հարցվողից 6.4 տոկոսն է միայն թերթ կարդում։ Չնայած հեռուստադիտողների այսքան մեծ թվին, այնուամենայնիվ, նրանց 37.5 տոկոսը չի հավատում, որ պետական լրատվական միջոցները օբյեկտիվ կներկայացնեն նախագահության թեկնածուներին։ Հավատում է 11.7 տոկոսը, դժվարանում է պատասխանել 50.8 տոկոսը։

Ներկաները զարմացած, միաժամանակ նաեւ շատ դրական երեւույթ համարեցին նախագահական ընտրարշավը սոցիոլոգիական հարցումներով զուգակցելը, ծանրակշիռ եթե այն արվում է մասնագետների կողմից։ Ներկայացվող հարցումը զգուշավոր, ավելորդ հայտնեցին, որ այն կատարվել է միայն Երեւանում։ Ընդհանրապես, ֆինանսական աղբյուրի պատճառով շրջաններում հետազոտություն չի անցկացվում, դրանով է պայմանավորված, հասկանալի, գյուղի բնակչության չմասնակցությունը թեկնածուներից առավելագույնը երեւի անում գնեցին։ Մամուլը շրջաններում չի տարածվում, հենց այս հարցումը դարձյալ հաստատում է ժողովրդի ոչ կենսունակությունը։ Չնայած դրան, նշվեց, որ լրատվության միջոցներից ամենաբարձր մակարդակ ապահովում է լրագրային մամուլը։

Քննարկմանը մասնակցողների մեծ մասը հակված էր հավատալու «Գխ»-ի սոցիոլոգիական հետազոտությունների կենտրոնի արդյունքներին, քանի որ կատարվել է հեռախոսով, այսինքն, ապահովված է հարցման գաղտնիությունը։ Թերությունն համարվեց այն, որ չի առանձնացվել հարցվողների սարքը եւ չի նշվել խումբը։ Նմանապես բոլոր հարցումներին, ընդհանրապես սուբյեկտիվ մոտեցում, ասենք «սոցիոլոգիական բինջի» ավելի շատ է, թեկնածուի վարկանիշը փոփոխվում է հարցման անցկացման կենտրոնի հայեցողությամբ, նույնիսկ որ թեկնածուն է տասնորդ տեղում կենտրոնին։

ՍՈՆԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

ՀԱՄԱՌՈՏ

Հայաստանի բազմազավակները կաջակցեն Լեւոն Տեր-Պետրոսյանին

Հայաստանի բազմազավակների «Ծիրամ» բարեգործական միությունը վերջերս կայացած իր համաժողովում կազմակերպության նախագահ է ընտրել միության հիմնադիրներից Վիգեն Նազարյանին։ Համաժողովի պատգամավորները համաձայնություն են տվել միության նախագահի առաջարկին՝ ՀՀ նախագահական ընտրություններում պաշտպանել Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի թեկնածությունը եւ ամեն կերպ աջակցել նրա հաղթանակին։ Փոխանակ հանրապետության բազմազավակներն ակնկալում են նախագահի բարենպաստ վերաբերմունքը\ նույն որոշման մեջ թվարկված մի շարք խնդիրներ լուծելու համար։

Վերականգնված դպրոց աղետի գոտում

Հայաստանի սոցիալական ներդրումների հիմնադրամի ներդրման ծրագրերից էր Վանաձորի Բազում թաղամասի միջնակարգ դպրոցի վերականգնումը։ Ինչպես «Ազգին» տեղեկացրեց հիմնադրամի մամուլի քարտուղար Է. Բաղդասարյանը, երեկ կայացավ շահագործման հանձնելու արարողությունը։ Վերականգնման աշխատանքները սկսվել են հունիսի կեսից։ Եղվով 7 դր այս ծրագրի արժեքն էր 24 433 ամերիկյան դոլար, ալի 15 տոկոսը համայնքի ներդրումն է։ Այս անգամ մասնավոր ձեռնարկություններից ընտրված աշխատանքներն իրականացնելու համար ընտրվել էր «Ա. Հակոբյան» սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունը։ Ա. Գ.

— Հայր Սուրբ, նախ թերթի ընթերցողների անունից շնորհավորում ենք նշանակման առթիվ։

Գործող ի՞նչ եկեղեցիներ կան Գուգարաց թեմում եւ Ձեր պաշտոնավարման ավելի քան երկու ամսվա ընթացքում ի՞նչ ձեռնարկումներ է հաջողվել իրականացնել։

— Գուգարաց թեմը, ինչպես հայտնի է, ընդգրկում է Լոռվա եւ Տավուշի մարզերը։ Գործում են Վանաձորի, Ստեփանավանի, Օձունի, Հաղպատի, Դիլիջանի Հաղարծին եկեղեցիները (տաճարները), իսկ առաջնորդները ապահովված են բնակարաններով։ Եւ այդ հասկացումները կատարվել են առաջնորդներ նշանակվելու առթիվ, իշխանությունների նախաձեռնությամբ։ Ի՞նչ հիմնահարցեր կան Վանաձորում այդ գործում։

— Առանց առաջնորդարանի հնարավոր չէ ապահովել կրոնական-եկեղեցական նորմալ կյանք։

Այդ կյանքն ավելի աշխուժացնելու, ազգային միասնությունն ամուր պահելու եւ հոգեւոր գործունեություն ծավալելու համար անհրաժեշտ է

նանգի դրանից է կախված Սփյուռքից ստացվելիք ֆինանսական աջակցության հնարավորություններն օգտագործելու հավաստիությունը։ Նրանք, ինչպես հայտնի է, կոնկրետ նախագծեր ու աշխատանքի ասպարեզ են պահանջում։

Առաջնորդարան ունենալու դեպքում մենք նաեւ հնարավորություն կունենանք ստեղծելու հոգեւոր վարժարաններ, որոնք խիստ անհրաժեշտ են Գուգարաց թեմի համար։

Վարժարանի սաները էջմիածնում վերջնական կրթություն ստանալուց

ԿՐՈՆԱԿԱՆ

Տ. Սեպուհ վարդապետ Չուլջյան. «Մեր գերագույն նպատակն է՝ նախ մարդու մեջ կառուցել եկեղեցին»

Հարցազրույց Գուգարաց թեմի առաջնորդի հետ

Տ. Սեպուհ վարդապետ Չուլջյանը ծնվել է 1959 թ. մարտի 24-ին Թուրքիայի Մալաթիա քաղաքում։ Նախնական կրթությունը ստացել է Կ. Պոլսի Ներսիսյան վարժարանում։ 1969 թ. ընտանիքով հայրենադարձվել է Հայաստան եւ բնակություն հաստատել Գյումրի քաղաքում, որտեղ շարունակել եւ ավարտել է միջնակարգ կրթությունը։ 1978 թ. ընդունվել է Մայր աթոռ Էջմիածնի Հոգեւոր ճեմարան։ 1979-ին զորակոչվել է բանակ, ապա շարունակել ուսումը հոգեւոր ճեմարանում։ 1985-ին սարկավագ է ձեռնադրվել, իսկ 1986-ին պաշտպանել ավարտաճառ «Ղուկաս Խարբերդցու բարգմանչական գործունեությունը» թեմայով։ Հոգեւոր ճեմարանն ավարտելուց հետո վեհարանում անցել է ծառայության որպես քարտուղար։ 1987-ին ձեռնադրվել է կուսակրոն քահանա։ 1989-ին պաշտպանել է վարդապետական թեզ։ 1990-ին Ամենայն հայոց կաթողիկոսի կողմից նշանակվել է Շվեյցարիայի Ժնեւ քաղաքի հայ համայնքի հոգեւոր հովիվ։ 1991-ին հրավիրվել է Մայր աթոռ եւ նշանակվել Շիրակի թեմի փոխառաջնորդ։ 1995-96 թվականներին ղեկավարել է մի շարք պատասխանատու հանձնաժողովներ, զբաղվելով բեղուն գործունեությամբ։ 1996 թ. հունիսի 3-ին հայրապետական սրբատառ կոնդակով նշանակվել է Գուգարաց թեմի առաջնորդ.

կեղեցիները։ Համապատասխան պատրաստվածությամբ հոգեւորականներ չլինելու պատճառով չեն գործում Իջեւանի Սանկարավանը, Սանահինի, Մարգահովտի եկեղեցիները եւ այլն։

Սուրբ էջմիածնի հոգեւոր ճեմարանը անցած տարի ընդամենը 10 շրջանավարտ է տվել, որոնք հիմնականում Արարատյան թեմի տարածքից են։

Անավարտ եկեղեցիներ կան Տաշիրում, Դիլիջանում, Գոգարանում եւ այլուր, որոնց շինարարությունը դադարեցվել է տարբեր պատճառներով։ Իհարկե, ժամանակի ընթացքում դրանք կտեսնեն իրենց վերջնական տեսքը։ Իսկ, ընդհանրապես, ես կողմ եմ, որ նախ եւ առաջ ժողովրդի հավատը վերականգնվի, ապա նրանց ձեռքերով կկառուցվեն աղոթքի տները։

Անցած երկուսուկես ամսում Գուգարաց թեմը կազմակերպել է շուրջ 70 ծնողազուրկ երեխաների մեկամսյա հանգիստ Դիլիջանի «Մեղեդի» մանկական առողջարանում։ Երեխաները Վանաձորից, Ստեփանավանից, Հաղպատից, Իջեւանից եւ Նոյեմբերյանից են։ Կանադահայ թեմի հետ համագործակցելով, մենք ստանձնել ենք նաեւ առողջարանի ննջարանային մասնաշենքի վերականգնումը։ Ձեռնարկել ենք նաեւ Հաղպատի վանքը եւ գյուղը ջրով ապահովելու գործը։ Արդեն ֆինանսավորումը կատարված է, եւ շուտով կսկսվի խողովակաշարի անցկացումը։ Կան նաեւ բազմաթիվ այլ ձեռնարկներ, որոնք նախնական փուլում են եւ վաղաժամ է դրանց մասին խոսելը։

— Որքան ինձ հայտնի է, Արմավիրի, Արագածոտնի, Գեղարքունիքի, Կոտայքի մարզերում թեմի առաջնորդին արդեն հատկացվել են առաջնորդարաններ (ներառյալ տեղի եկեղեցիների

կազմակերպված գրասենյակ եւ համապատասխան կառույցներ ունենալ, մանավանդ որ աղանդավորական աղանդները իրենց երկդիմակային ու վնասակար գործունեությամբ խաթարում են մեր ժողովրդի ազգային դիմագիծը։

Օրերս զրույց ունեցել ենք Լոռվա մարզպետին եւ Վանաձորի քաղաքապետին՝ լուծելու առաջնորդարանի եւ իմ բնակարանի հարցը։ Նշել ենք նաեւ համապատասխան ցանկալի շենքը, որը կարող է ծառայել իբրեւ առաջնորդարան։ Մեզ համար ընդունելի է նաեւ համապատասխան պահանջները բավարարող այլ տեղի հատկացումը։ Այս հարցում բարյացակամություն են ցուցաբերել եւ Լոռվա մարզպետը, եւ Վանաձորի քաղաքապետը։ Համոզված եմ, որ ամենակարճ ժամկետում կլուծվի հիմնահարցը,

հետո կարող են վերադառնալ Գուգարաց թեմում ծառայելու համար։

Օրինակ, Սեւանում արդեն գործում է Վազգենյան դպրոցը։

— Արդեն վաղուց հասունացել է Վանաձորում երկրորդ եկեղեցին կառուցելու անհրաժեշտությունը։ Ի՞նչ հեռանկարներ կան այդ հարցում։

— Վանաձորի հավատացյալների համար մեկ եկեղեցին, իրոք, քիչ է։ Եւ լնացած դժվարություններին, այդուհանդերձ, անհրաժեշտ է կառուցել նաեւ երկրորդը։

Սակայն այն պետք է անպայմանորեն զգնվի քաղաքի «սրտում», ինչպես, օրինակ, Գյումրիի Սուրբ Աստվածածինը եւ կիսավեր Ամենափրկիչը։ Ուսանելի է նաեւ մեծ քաղաքների փորձը։ Սանկտ Պետերբուրգում բազմաթիվ եկեղեցիներ են կենտրոնացված Նեւսկի պողոտայի վրա։ Վանաձորը բացառություն չպետք է կազմի։ Եկեղեցին պետք է լինի քաղաքի կենտրոնում, որն, բացի նախնական ուսումնասիրությունների, լինելին հնարավոր է։

Վերջում ուզում եմ նորից ընդգծել առաջնորդարանի հիմնահարցը, որից կախված է մնացած բոլոր հարցերի լուծումը։

— Ի՞նչ կմաղթեք ընթերցողներին։

— Մեր գերագույն նպատակն է նախ մարդու մեջ կառուցել եկեղեցին, նանգի մոտենում է մեր ազգային եկեղեցու հիմնադրման 1700-ամյակը եւ ես ուզում եմ, որ մեր ժողովուրդը այն դիմավորի համազգային տոնախմբությամբ՝ մեկ եկեղեցի, մեկ հավատք, մեկ հոտ եւ մեկ հովիվ սկզբունքով, առանց բացառության։ Եւ մաղթում եմ մեր ընթերցողներին, որ առաջնորդվեն հայ ժողովրդի ճշմարիտ արժեքներով, ոչ՝ անցողիկ եւ կործանարար, օտարամուտ «նորությունով»։

ՍՈՒՐԵՆ ԱՐԵՎՇԱՏՅԱՆ

Նորավեպ. Այտիսի բան

Մի կարտոֆիլի սակավ տարի տարեցգեղցի Պողոսը մի պարկ կարտոֆիլ է բերում մայրաքաղաքի շուկա։ Շատ պետք է բերեր, բայց որովհետեւ երաշտ է եղել, եւ պետությունը ջուր չի տվել ոռոգելու, որովհետեւ ինքը դրամ չի ունեցել ջրի վարձը տալու, որովհետեւ նախորդ տարի մթերակայան հանձնած կարտոֆիլի դիմաց պետությունը փող չի տվել եւ որովհետեւ ցանքը յուրացել է, եւ բերքը քիչ է ստացվել, ուստի ինքը միայն մի պարկ է բերել։

Դեռ շուկայի մուտքին չհասած, նրան շրջապատում են գործազուրկ բիզնեսմենները։ Խլում են, խլխլում են, պարկը ձեռքից խլում են։

— Այսքան կարտոֆիլը բազմապատկած այսքան դրամով հավասար է այսքան դրամի, առ ու գնա քո գեղը՝ նորից կարտոֆիլ ցանելու։

Պողոսի մի պարկ կարտոֆիլը ստացվում էր շուկայի մթերքների լաբիրինթոսում։ Նա կարող էր անմիջապես վերադառնալ գյուղ, բայց ավտոբուսի մեկնելուն դեռ հինգ ժամ կար։ Սան է գալիս շուկայում ու տեսնում է, որ կարտոֆիլը վաճառում են իրեն տված գնից կրկնակի բանկ։ Խաբել են՝ գլխի է ընկնում Պողոսը։ Որոշել էր այդ կարտոֆիլի փողով երեխեքի համար դասագրքեր առնել, բեյսբոլ... Հաշվեց, մնացած դրամից հանեց հարեւանից վերցրած նանապարհածախսի պարտքը, վերադարձի փողը, ապա բան չմնաց։ Մտածեց այդ մնացածից երեխեքի համար գոնե քաղցրավենիք

ում ծանոթ առնել։ Այդ մտքերի վրա էր, մեկ էլ ինչ-որ պատանի զգաց... բնական։ Դեռ շատ, դեռ շատ, գալով այն տեղը, որ բազարները տանում են գնում... պատգ ծանոթ դարձած։ Ուզեց մտնել, ծանոթ փակեցին առաջ։ Խոլու՞ Վարձով է, դրանով։ Չպարտավորված կանաչ... էլ «փոքր» արժե ... դրամ, «մեծի» գինը պայմանագրային է։ Պողոսը երկար էլ ուզում էր, բայց ունեցած դրամը միայն «փոքրին» հերիքեց։ Ինչ արած, «մեծը» կտանի գյուղ, այնտեղ առավել ձրի է։

Ու տարեգեղցի Պողոսը ետ ու փոխած, դատարկաձեռն, ձեռքի մեկը փորին սեղմած, վերադարձավ Պարենգին։

ՍՈՒՐԵՆ ԱՐԵՎՇԱՏՅԱՆ

ԱԶԳ

անդրադարձ

ԱՐԽԻՎ

«Փոքրիկ Վիկտորը... չունի տաք հագուստ, չունի վառելիք եւ այլն...»

Վիկտոր Համբարձումյանի հոր անտիպ նամակը Ալեքսանդր Մյասնիկյանին

Այս օրերին, երբ Հայաստանը, ողջ հայ ժողովուրդը հրաժեշտ է տալիս դարիս մեծագույն գիտնականին, ակադեմիկոս Վիկտոր Համբարձումյանին եւ սգում այդ կորուստը, մեր արխիվային «պեղումները» զարմանահրաշ եւ, խոստովանենք, անսպասելի արդյունք տվեցին: ՀՀ հասարակական-քաղաքական կազմակերպությունների փաստաթղթերի պետական կենտրոնական արխիվի փոխտնօրեն, պատմագիտության թեկնածու Ամասյան Վիրաբյանի օգնությամբ մեզ հաջողվեց գտնել մի նամակ: Նրա հեղինակը Համազասպ Ասատուրի Համբարձումյանն է (1880-1965) բանաստեղծ, թարգմանիչ, գրականագետ, հետագայում բանասիրության դոկտոր, Հայաստանի գիտությունների վաստակավոր գործիչ:

Նամակի հասցեատերը Ալեքսանդր Մյասնիկյանն է (1886-1925), խորհրդային պետական, կուսակցական ու ռազմական երեւելի գործիչն ու գրականագետը: 1921 թվականի հունվարին ուղարկվել է Հայաստան ու նշանակվել ՀԽՍՀ կառավարության ժողկոմխորհի նախագահ ու ռազմական գործերի ժողկոմ: 1922 թ. մարտից Անդրկովկասյան ֆեդերացիայի կազմավորումից հետո, ԱԽՖՍՀ կենտգործկոմի նախագահներից մեկն էր, ապա ՌԿ(բ)Կ Անդրկովկասյան երկրկոմի առաջին քարտուղարը:

Համազասպ Համբարձումյանի նամակը հետաքրքիր է ոչ միայն համբարձումյանագիտության առումով՝ այն իր ժամանակի պերճախոս հայելին է: Տեսեք, օրինակ, թե Հ. Համբարձումյանն ինչպես է գրում՝ որ «խորհրդային իշխանության հաստատվելը շատերին հնարավորություն տվեց օգտվել դրանից եւ բարելավել իրենց նյութական ու բարոյական վիճակը»: Արդիական է առ այսօր: Կարող էր չգրել, չէ՞, որովհետեւ խնդրանքն ավելի սահուն ընդունելի ու լուծում՝ ստանար: Բայց նամակագիրը հավատարիմ է իր սկզբունքներին: Բացի այդ, Ալ. Մյասնիկյանն էլ իշխանության հասած այն [illegible] չէր, որ հակահեղափոխական թվացող ցանկացած դատողություն լսելիս ձեռքը տաներ դեպի ատրճանակի պատյանը...

Ինչեւէ, հոգատար հայրը դիմում է Անդրֆեդերացիայի ղեկավարին, օժանդակություն հայցելով իր տաղանդավոր որդու համար: Վիկտոր Համբարձումյանն անհրաժեշտ օժանդակությունը ստացել է. նրա համար սահմանվեց ԱԽՍՖՀ ժողկոմխորհի հատուկ կրթաթոշակ: 1925 թվականին նա Գերցենի անվան մանկավարժական ինստիտուտից տեղափոխվում է Լենինգրադի պետական համալսարանի ֆիզիկամաթեմատիկական ֆակուլտետ, որը հաջողությամբ ավարտում է 1928 թվականին եւ ընդունվում ասպիրանտուրա: Այսպես է սկսվում մեծ գիտնականի ճանապարհը դեպի աստղերը...

ՏԻԳՐԱՆ ԼԵՒՈՆՅԱՆ

Հ. Գ. Նամակի վրա Ալ. Մյասնիկյանը կարմիր մատիտով մակագրել է «Ընկ. ԿԳԿ նախագահության (նիստի) Մ.», իսկ ինչ վերաբերում է «նամակները հետ վերադարձնելուն», ապա Վիկտոր Համբարձումյանի հոր գրած նամակները հետագայում, ափսոսանք, չեն պահպանվել:

14-10-1924 թ.
Թիֆլիզ

Հարգելի ընկեր Ալ. Մյասնիկյան

Կարո՞ղ էր արդյոք որեւէ այլ հանգամանք հարկադրել այլ գրությամբ դիմել ձեզ, եթե ոչ այն համոզմունքը, որ հասարակական ձեր դիրքը ինքնին երաշխավորում է, որ ձեզ դիմողներին դուք չեք կարող լռությամբ չվերաբերվել: Ում շատ է տրված, նրանից շատ էլ պահանջվում է:

Երեք տարի է, որ մեր կյանքի պատմական հանգամանքները ձեզ բերել են մեր ազգային-հասարակական բարձունքին, որտեղից ազատորեն կարող եք մեկնել ձեր հայացքները դեպի մեր կյանքի բոլոր կողմերը:

Չեմ սխալվի, եթե ասեմ, որ այդ կարճ ժամանակամիջոցում ձեզ դիմել են շատ շատերը, կամ ավելի ճիշտն ասած՝ համարյա բոլոր գրական մեր գործիչները: Բայց անմիջապես ինձ մինչեւ այժմ առիթ չի ներկայացել այդ անելու: Խորհրդային իշխանության հաստատվելը շատերին հնարավորություն տվեց օգտվել դրանից եւ բարելավել իրենց նյութական ու բարոյական վիճակը:

Ինչո՞ւ ես եւս չեմ արել այդ քայլը: Չէ՞ որ ես իմ համեստ տեղն ունեմ մեր գրականության մեջ: Չէ՞ որ 1904 թ. սկսած՝ երկու տասնյակ տարիներ շարունակ ես եւս նվիրել եմ իմ համեստ ուժերը մեր գրական ասպարեզին:

Վերջապես՝ չէ՞ որ շատերի համեմատությամբ ես ավելի հիմք ու իրավունք եմ ունեցել մտածելու, որ խորհրդային իշխանությունը կարող է գնահատել իմ գրական գործերը ըստ արժանվույն, քանի որ դեռ 1904 թ. ես երգել եմ աշխատանքը, նրա անհետ ավյունը, նրա ստեղծագործ ուժն ու կարողությունը:*)

Սակայն մեր հասարակական գիտակցությունը միշտ եղել է միակողմանի, այսօր: Գրական-հասարակական գործը երբեք չի կարողացել գնահատել ըստ նրա էության ու իրական արժեքի: Գրական գործին համարյա միշտ նա մոտեցել է ափական տեսակետից: Իր գնահատումների մեջ նա միշտ ելակետ է ունեցել անձնական համակրանքն ու հակակրությունը, բռնակալական դրդումները եւ այլն:

Ձեզնից ծածկել չեմ ուզում, որ հասարակական այդ տրիվիալ մթնոլորտը իմ գրական ճանապարհին երբեք խոչընդոտ չի եղել: Քսան տարի շարունակ աշխատել եմ, ունեմ մի շարք գործեր, այժմ եւս նույն ուղղությամբ ու եռանդով շարունակում եմ աշխատել:

Ուստի, հավատացեք, ընկեր, որ այսօր էլ ես չէի դիմի ձեզ, եթե չլիներ մի յափագանց կարեւոր եւ, համոզված եմ, ձեր սրտին մոտ հանգամանք:

Խնդիրը վերաբերում է իմ որդուն՝ ձեզ շատ լավ հայտնի 15-16 տարեկան աստղագետ-մաթեմատիկոս Վիկտոր Համբարձումյանին:

Անչափ շնորհակալ եմ, միշտ առանձին խնամքով եւ արտակարգ ուշադրությամբ եք Դուք վերաբերվել «փոքրիկ աստղագետին»:

Ներկայիս Վիկտորը գտնվում է Լենինգրադում: Նա ընդունված է Գերցենի անվան ինստիտուտի ֆիզիկամաթեմատիկական բաժնում: Մնացյալը Դուք կարող եք իմանալ նրա նամակներից, որոնցից երկուսը սրա հետ միասին ներկայացնում եմ Ձեզ:

Այժմ Վիկտորը նյութական մեծ կարիքի մեջ է: Լենինգրադում արդեն սկսվել են ցրտերը, իսկ փոքրիկ Վիկտորը, նյութական կարիքի պատճառով, զրկված է բոլոր հարմարություններից. նա չունի տաք հագուստ, չունի վերարկու, չունի վառելիք եւ այլն, եւ այլն:

Միանգամից համոզված լինելով, որ Դուք ամենայն ներքությամբ եւ հետաքրքրությամբ գիտեք գնահատել գիտական ճշմարիտ որոնումներն ու աշխատանքը՝ եւ որ մանավանդ առանձնապես համակրանքով եք վերաբերվում դեպի Վիկտորի գիտական արտակարգ ձգտումները, վստահում եմ ընկերաբար դիմել Ձեզ եւ խնդրել, եթե միայն հնարավոր է, տալ Զակերկրկոմի (Անդրերկրկոմի–Տ. Լ.) միջոցներից իբրեւ օժանդակություն միանվագ Վիկտոր Համբարձումյանին մի որոշ գումար, որով նա կարողանար հոգալ իր ընթացիկ կարիքները:

Կարիք եմ զգում շեշտելու եւ այն, որ ծայրահեղ դեպքում Վիկտորը միանգամայն կարող է լինել տիեզերքի բոլորակից ձեր ղեկավարությամբ հանձնած «Զարյա Վոստոկա» թերթում: Ուստի եթե ցանկանաք, այս գործը կարող է կատարել ինչպես հարկն է:

Վիկտորի հասցեն. Լենինգրադ, Լեւ Տոլստոյի փողոց, տ. N3, բն. 16:

Իմ հասցեն՝ Բեբութովսկայա 42 Թիֆլիզում:

Սպասելով Ձեր պատասխանին՝
Ձեզ միշտ հարգող՝
Համազասպ Համբարձումյան

*) Տես իմ բանաստեղծությունները «Դյարե հոգու երգերից», «Անհունի էջերում» եւ այլն: Առանձնապես «Ղարիբը», «Զոլիակները», «Գզրախ ու կեսյու երգերը» եւ այլն:

ՀՈՍԱՆՔՆԵՐ

Սեւանա լիճ եւ Գեղարքունիքի մարզ. Առկա վիճակ եւ անելիքներ

Գեղարքունիքի մարզը ամենամեծն է: Նրա տարածքը 3926 քառ. կմ է (ՀՀ տարածքի 13.2 տոկոսը), իսկ Սեւանա լճի հետ՝ 5176 քառ. կմ (ՀՀ-ի 17.4 տոկոսը): Մարզի բնակչությունը 270.4 հազար մարդ է (1995 թ.), որը կազմում է ՀՀ բնակչության 7.2 տոկոսը: Գյուղատնտեսական արտադրանքի ծավալով (ՀՀ 14 տոկոսը) նա զիջում է միայն Արարատի մարզին: Մարզը տալիս է ՀՀ արդյունաբերական արտադրանքի ծավալի 10 տոկոսը:

Սեւանա լիճն ու շրջակա լանդշաֆտները ունեն հազարամյակներով ձեւավորված, հավասարակշռված համակարգ: Նախկինում մարդու ազդեցությունը սահմանափակվում էր լոկ մասնակի անտառահատումներով եւ անասնապահությամբ, ինչը էականորեն չէր կարող ազդել լճում առկա օրգանական շղթաների վրա: Արեւի ճառագայթների ազդեցության տակ ջրի շերտերում գոյանում էին մանր ու խոշոր ջրիմուռներ, որոնց քայքայված մնացորդները կեր էին դառնում խեցգետինների համար: Վերջիններս քայքայվում էին մանրէների կողմից եւ դառնում օրգանական նյութ: Խեցգետիններն ու օրգանական նյութը սնունդ էին դառնում ձկների համար: Այսպես ավարտվում էր շղթան:

Էներգետիկ եւ ոռոգման նպատակներով պարբերաբար օգտագործման հետեւանքով Սեւանա լճի ջրային, օրգանական հավասարակշիռ վիճակը խախտվեց: 1934-1981 թթ. լճի ջրի ծավալը կրճատվեց 42 տոկոսով, իսկ մակերեսը՝ 11.7 տոկոսով: Զգալիորեն ավելացավ Սեւան թափվող գետերի օգտագործումը: Նրանց բնական հոսքը խախտվեց 1/4-ով: Լճի մակարդակի իջեցումներով մեծ վնաս հասցվեց ձկների ձվադրավայրերին: Գետերը սկսեցին կատարել հետզհետե հողատարում, որի հետեւանքով Արգիճի եւ Դրախտիկ գետերը քանդեցին կամուրջները եւ աղտոտեցին լիճը եզրավորող ավտոճանապարհներին:

Հողերը, ջրային եւ օդային ավազանները ենթարկվեցին զգալի փոփոխությունների: Հողի բերրիության պահպանման համար օգտագործվել են մեծ քանակի հանքային պարարտանյութեր (46.2 հազ. տ): Սակայն, այդ պարարտանյութերի միայն մի մասն է յուրացվում հողերի կողմից, իսկ մնացած մասը հալոցքային եւ անձրեւային ջրերի միջոցով լցվում է Սեւանա լիճ: Միայն Վարդենիսի կոյուղիներով մեկ վայրկյանում Սեւան է լցվում 450-500 լ կեղտաջուր: Երբ անդրադառնանք օդային ավազանի աղտոտմանը, ապա պետք է արձանագրենք, որ 1988 թ. Գեղարքունիքի մարզի օդային ավազան է արտանետվել 21746.3 տ ածխածնի օքսիդ, 4319.3 տ ածխաջրածիններ եւ 1145.9 տ ազոտի օքսիդներ: Մարզի արոտավայրերի ծանրաբեռնվածությունը բարձր է նորմայից 1.5-3 անգամ:

Սեւանա լճի մակարդակի իջեցումները, գյուղատնտեսության ինտենսիվ զարգացումը, հողերի, ջրի եւ օդի աղտոտումը խախտեցին Սեւանի հավասարակշիռ վիճակը: Լիճը սկսեց ծածկվել կապտականաչ ջրիմուռներով, որոնք իրենց թթվում ունենալով օդային բշտիկներ, մնում են ջրի երեսին եւ ծածկում ջրի մակերեսը: Լիճ թափված օրգանական նյութերի պատճառով մեծացավ թթվածնի կենսաբանական պահանջարկը: Լճի հատակում պակասեց թթվածինը, ինչը առաջ բերեց օրգանական շղթաների քայքայում: Լճում ավելացավ օրգանական նյութերի, մանրէների եւ ձկների քանակը: Սակայն այդ բոլորը տեղի ունեցավ ի վնաս լճի, բերելով ջրի որակազրկման: Այսպիսին էր լճի էկոլոգիական վիճակը մինչեւ 1988 թվականը:

Ինչպես հանրապետությունում, այնպես էլ Սեւանի ավազանում 1988 թ.-ից տեղի են ունեցել զգալի փոփոխություններ: Լիճը, որն արդեն կես դար հանված էր հավասարակշիռ վիճակից, ենթարկվեց նոր փորձությունների: 70-ամյա պլանային տնտեսությունը 1-2 տարում դրվեց շուկայական ռելսերի վրա: Լիճը ենթարկվեց մարդկային թե՛ ուղղակի եւ թե՛ անուղղակի ազդեցությունների. առաջին հերթին Սեւանա լճից ջրի բացթողումները էին էներգետիկ նպատակների համար: Արդյունքում 1992-1995 թթ. ընթացքում լճի մակարդակն իջավ 116 սմ-ով եւ կանգնեց 1896.815 մ նիշի վրա: Սեւանի ավազանի տնտեսության բոլոր ճյուղերը ենթարկվեցին փոփոխությունների, սակայն դրանք ունեցան տարբեր ուղղություններ: Այսպես, եթե գյուղատնտեսական հողահանդակները 1990-1996 թթ.-ի ընթացքում ավելացան 2 հազ. հա-ով, ապա վարելահողերը նվազեցին 9 հազ. հա-ով, բազմամյա տնկարկները մոտ 2 հազ. հա-ով, սակայն արոտավայրերը աճեցին 12.7 հազ. հա-ով: Դա նշանակում է, որ նախկինում մշակված վարելահողերից 9 հազ. հա-ը մնացել է ջրային հողատարման վտանգի տակ:

Նշված ժամանակահատվածում զգալիորեն նվազել է հանքային պարարտանյութերի օգտագործումը. եթե 1990 թ. 1 հա գյուղատնտեսական հողահանդակին ընկնում էր 0.128 տ (128 կգ) հանքային պարարտանյութ, ապա 1995 թ.-ին այդ ցուցանիշը դարձավ 0.013 տ (13 կգ): Պարարտանյութերի քիչ օգտագործումը նպաստավոր էր բնապահպանական, սակայն անբարենպաստ գյուղատնտեսական տեսակետից:

Սեւանի ավազանում զգալիորեն տուժեց անտառածածկը: 1992-1995 թթ. այստեղ հատվել է 1392 հա (97.5 տոկոսը՝ Մարտունու անտառտնտեսությունում), մասնակի՝ 1170 հա: Սա նշանակում է, որ 1990 թ. 21800 հա «Պետանտառային» ֆոնդը նվազել է 11.7 տոկոսով, այսինքն՝ կրճատվել է անտառատարածքի 1/10-ը:

Այսպիսով, 1990-1995 թվականներին Գեղարքունիքի մարզում տեղի են ունեցել էական փոփոխություններ: Այդ փոփոխությունների իրական վտանգն այն է, որ տնտեսական, շուկայական շատ ցուցանիշներ հաշվառման չեն ենթարկվել: Սա նշանակում է, որ Սեւանա լճի բնապահպանական վիճակի իրական գնահատական հնարավոր չէ տալ: Այստեղից էլ այն վտանգը, որ պատասխանատու միջոցառումների իրականացումը, առանձին դեպքերում, կարող է լրիվ հակառակ ազդեցություն ունենալ:

Հիմնահարցի լուծման միակ ուղին լճի եւ ավազանի մասին իրական, օբյեկտիվ եւ բազմակողմանի ինֆորմացիայի ապահովումն է: Եվ երկրորդ՝ հետազոտական աշխատանքներ կամ շրջանային հատուկ կազմումներ կազմելու ժամանակ պետք է կազմակերպվեն համալիր մասնագիտական հանձնաժողովներ կամ խմբեր, որոնք կազմված լինեն ջրաբաններից, գյուղատնտեսներից, տնտեսագետներից, էկոլոգներից եւ այլ մասնագետներից:

Սեւանա լճի պահպանման հարցում ՀՀ նոր, մարզային բաժանումը կարող է դրական ազդել: Դա իշխանության կենտրոնացման հնարավորություն է տալիս լճի հիմնահարցերի լուծմամբ զբաղվել մի կենտրոնում: Սեւանա լճի, արդեն ամբողջ ավազանի հիմնահարցերի լուծման համար հարկավոր է միավորել Սեւան ազգային պարկի, Սեւանի ջրաօգտագործման եւ Սեւանի ջրա կենսաբանական կայանների, տնտեսությունների եւ Գեղարքունիքի մարզպետարանի ձգտումները:

ՏՈՒՆԻԿ ՍԱՐԳՍՅԱՆ
Համայնքների վարչության մասնագետ

ԱԶԳ

միջազգային

ԹՈՒՐՔԻԱ

Բանակն ու կրոնը կհամագործակցե՞ն

Ռազմական հեղաշրջման վտանգը միշտ կախված է եղել թուրքական հասարակության գլխին: Աթաթուրքյան աշխարհիկ արահետից շեղվելու ցանկացած շարժում անողոքաբար ճնշվել է թուրք գեներալների կողմից: Այդպիսի ճնշումների զոհ են դարձել թե՛ նախկին վարչապետը, թե՛ ներկայիս նախագահը:

Կկրկնվի՞ պատմությունը: Դեմիրելը եւ Էրբաքանը կրկին կհայտնվե՞ն բանտում: ՆԱՏՕ-ի ամենախոշոր բանակը չորրորդ անգամ իր ձեռքը կվերցնի՞ իշխանության սանձերը, թե՛ աստիճանաբար համաժողովրդական ծավալներ ընդունող մահմեդական շարժումն այս անգամ կկարողանա ծախողել

չեն: Քննարկումներ այս դեպքում չեն լինում: Բայց գուցե այս անգամ իրադրությունը փոխվել է, գուցե բանակը ցանկանում է դաշնակցել մահմեդականության հետ: «Ուոլ Սթրիթ Ջորնըլի» թուրքական բանակին նվիրված մի հրապարակում այդպիսի ենթադրության համար բավարար հիմքեր է տալիս: Այդ հրապարակումից տեղեկանում ենք, որ ծառայությունից հեռացված թուրք սպաները դիմել են Մարդու իրավունքների պաշտպանության եվրոպական հանձնախմբին՝ խնդրելով փոխել Թուրքիայի գերագույն ռազմական դատարանի որոշումը: Հանձնախումբն արդեն հայտնել է, որ պատրաստվում է լսելու այդ գործը: Սակայն ամենազարմանալին այն

այսօր արդեն քաղաքական զորեղ ուժ դարձած մահմեդական Ռեֆահին իր ժողովրդականության համար պարտական է նաեւ բանակին: 1980 թվականի հեղաշրջումից հետո բանակը իսլամի միջոցով փորձեց չեզոքացնել ձախակողմյան եւ քրդական ազգայնական գաղափարախոսությունների տարածվող ազդեցությունը: Բանակի անմիջական վերահսկողության ներքո ընդունված սահմանադրությամբ կրոնական կրթությունը երկրում դարձավ պարտադիր: Զինվորական խունտան սկսեց պետական ֆոնդեր հատկացնել կրոնական դպրոցներին: Պետական միջոցներով կառուցվեցին հարյուրավոր մզկիթներ: Վերլուծաբաններից ոմանք նույնիսկ ենթադ-

հեղաշրջման փորձը: Մինչեւ դեկտեմբերյան խորհրդարանական ընտրությունները, երբ մահմեդականների հաջողությունն այլեւս կասկած չէր հարուցում, թուրքական բանակը սկսեց մաքրագործել իր շարքերը հավատացյալ սպաներից: Թուրքական բանակի շուրջ 50 սպա հեռացվեցին ծառայությունից, զինվորական կարգապահությունը խախտելու մեղադրանքով: Սակայն ինչ մեղք էին գործել այդ սպաները: Պարզվում է, որ ուխտագնացությունը դեպի մահմեդական սրբավայրեր բավարար հիմք է տալիս սպային ծառայությունից հեռացնելու: Հունիսին, երբ Նեջմեթդին Էրբաքանը դարձավ վարչապետ, բանակից հեռացվեց եւս 13 սպա: Արգելվեցին նաեւ կրոնական արարողությունները, մասնավորապես աղոթքը զորանոցներում: Ինչ էր սա նախազգուշացնում մահմեդականներին: Որոշ փորձագետներ հակված են հավատալու, որ բանակը նախապատրաստվում է հերթական հեղաշրջման: Ծառայությունից հեռացված թուրք սպաները հերքում են բոլոր մեղադրանքները: Նրանք պնդում են, թե միակ հանցանքը, որ գործել են, ալլահին աղոթելն է եղել: Ըստ «Ուոլ Սթրիթ Ջորնըլ» թերթի, վերջին հինգ տարվա ընթացքում թուրքական բանակից հեռացվել են մահմեդական Ռեֆահ կուսակցության համակիր լինելու մեջ կասկածվող 300 սպաներ: Նրանք պատրաստվում են դատարանում մարտահրավեր նետել բանակին: Այս հանդուգն փորձը ոմանց կարծիքով պարզապես դատապարտված է ձախողման: Բանակը Թուրքիայում ամենազորեղ ու ամենահարգված հաստատությունն է՝ քեմալական ավանդը, որ՝ արգելապատնեշ է դնում կրոնի եւ հասարակական կյանքի միջեւ: Զինված ուժերի քննադատությունը Թուրքիայում գործնականում տաբու է եւ անհնար: Խորհրդարանը սովորաբար ծափահարություններով եւ միաձայն է հաստատում բանակի ամենամյա բյու-

է, որ Թուրքիայի գերագույն ռազմական դատարանը՝ այս ամենագաղտնի մարմինը, որտեղ ընդգրկված են բանակի հրամանատարությունն ու կառավարության բարձրաստիճան պաշտոնյաներ, համաձայնել է ճանաչել Մարդու իրավունքների պաշտպանության եվրոպական հանձնախմբի վճիռը: Թուրք վերլուծաբանների կարծիքով, այս գործը կարող է շրջադարձային դառնալ թուրքական բանակի համար: 13-ամյա անվերջանալի պատերազմը քրդական անջատողականության դեմ ցանկալի արդյունքներ չտվեց: Ինչ դեր կարող է խաղալ կրոնն այս պատերազմում: Ինչպես կարելի է օգտագործել իսլամը թուրք զինվորների մարտական ոգին բարձրացնելու համար, չէ՞ որ քրդերն նույնպես մահմեդական է: Սակայն քուրդ ապստամբներից շատերը պատկանում են մահմեդական այնպիսի աղանդների, որոնց թուրքական սուննի համայնքում համարում են հերետիկոսական: Բանակը կրոնական սիմվոլիզմի կարիք ունի այս պատերազմում հաղթելու համար, նկատում է մի թուրք փորձագետ: Պատմությունը ցույց է տալիս, որ

րում են, որ զինվորականությունը ռեֆահականների շարժումը համարում է արդյունավետ միջոց քրդական ազգայնականության դեմ պայքարում: Ռեֆահ կուսակցությունը մեծ աջակցություն ստացավ քրդական շրջաններում դեկտեմբերյան ընտրությունների ժամանակ: Այս ամսվա սկզբին Էրբաքանը դիմեց արտառոց քայլի, միջնորդավորված բանակցություններ սկսելով քուրդ ապստամբների հետ: Եթե թուրք զինվորականությունը համոզվի, որ անկարող է լուծել քրդական հիմնախնդիրը, ապա կարող է դիմել իսլամին իրադրությունը փրկելու համար. Ռեֆահը կարող է լուծել այդ հարցը իսլամական եղբայրության ուղերձով: Իսլամական եղբայրության գաղափարը կարող է հրաշքներ գործել, նշում են թուրք փորձագետները: Ի դեպ, հենց իրենք թուրքական բանակի գեներալներն են ընդունում, որ սպայական կազմի մեծ մասը կապ է պահպանում օրենքից դուրս հռչակված մահմեդական եղբայրության կրոնական խմբերի հետ:

ՀՐԱՅՐ ԹԱՄՐԱԶՅԱՆ,
«Ազատություն» ռադիոկայան

TRT

Կիպրոս. Դենքթաշը դաժան մեղքը գցում է հույների վրա

23 ՕԳՈՍՏՈՍ, TRT: ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղարի Կիպրոսի հարցով ներկայացուցիչ Գուստավ Ֆեյգելը Կիպրոսի հունական համայնքի ղեկավար (Կիպրոսի Հանրապետության նախագահ - Գ. Չ.) Գլաֆկոս Քլերիդեսի հետ հանդիպելուց հետո այցելեց Լեֆկոշե, որ նրան ընդունեց ՀԿԹՀ-ի նախագահ Ռաուֆ Դենքթաշը: Ֆեյգելը Դենքթաշի հետ հանդիպելուց հետո որեւէ հայտարարություն չարեց: Մինչդեռ Դենքթաշը լրագրողներին ասաց. «Ֆեյգելին չհաջողվեց կողմերի միջեւ նոր հանդիպում կազմակերպել եւ այդ հանգամանքը նրան շատ է հուզել: Բայց ինչպես հայտնի է, Կիպրոսում վերջին օրերին սկսված լարվածությունը թուլացնելու եւ երկխոսություն սկսելու առողջությամբ ես կատարել եմ հնարավորը: Այսուհետեւ ես Քլերիդեսի առջեւ խնդրողի դերում չեմ լինի: Մենք պատրաստ ենք բարի եւ լուրջ երկխոսություն անցկացնելու տեսակետը: Բայց դրա հետ մեկտեղ այլեւս ինձ համար պարզ է, որ երկխոսություն սկսելու մեր կոչը իզուր է»:

Չեչնիայում թուրքական զումարտակ չկա՞

23 ՕԳՈՍՏՈՍ, TRT: Նախօրյակին Ռուսաստանի ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ գործակալությունը տարածել էր մի տեղեկություն, որ նշվում է, որ «Գրոզնիում չեչեն անջատողականների կազմում դաշնային զորքերի դեմ կռվում են նաեւ Թուրքիայից եկած թուրք վարձկանների ջոկատի մարտիկները»: Այդ կապակցությամբ Մոսկվայում Թուրքիայի դեսպանությունը հրապարակել է մի հայտարարություն, որ նշվում է, թե ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի տեղեկությունը զրպարտություն է եւ իրականությանը չի համապատասխանում:

ԸՆՏՐԱՊԱՅՔԱՐ

Նախագահական թեկնածուներին անվճար եթեր կտրամադրվի նաեւ ԱՄՆ-ում

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 23 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍ: Օգոստոսի 21-ին Հաղորդակցությունների դաշնակցային հանձնաժողովը (Էֆ.Սի.Սի.) օրինական է համարել հեռուստատեսային մի խմբի ցանցերի ներկայացրած առաջարկը իրենց կայաններով անվճար եթերներ տրամադրելու առիթ տալու նախագահական կարեւորագույն թեկնածուներին:

Դիմումը կատարել էր «Ֆաքս»-, Էյ.Բի.Սի. եւ Հանրային սփռումների սպասարկության (Փի.Բի.Էս.) կողմից, որոնք պատրաստակամություն են հայտնել ձրի ժամ տրամադրելու նախագահական թեկնածուներին, նրանց ձայնն ավելի լսելի դարձնելու նպատակով:

Մի շարք քննադատներ ընդգծել են, թե բոլոր թեկնածուները պետք է իրավունք ունենան ձրի հաղորդումներ հեռարձակելու, իսկ հանձնաժողովը պնդել է, որ դիմումը չի խախտում «հավասար ժամանակ» տրամադրելու օրենքին, որովհետեւ դրանք կարելի է համարել կարեւոր լուրերի հաղորդումներ:

Էն.Բի.Սի., Սի.Բի.Էս. եւ Սի.Էն.Էն կայանները եւս պատրաստակամություն են հայտնել անվճար եթերժամ տալու «կարեւորագույն թեկնածուներին», սակայն դեռ պաշտոնական դիմումներ չեն ներկայացրել իշխանություններին:

«Ֆաքս»-ի առաջարկն է, նոյեմբերի 5-ի ընտրություններին նախորդող մեկ ամսվա ընթացքում ամեն օր հավասար ժամանակ տրամադրել ընտրված թեկնածուներին, որպեսզի ազատորեն արտահայտեն իրենց առաջարկները: Նրանք ընտրապայքարի ընթացքում կարող են նաեւ մինչեւ 10 անգամ մեկ րոպեանոց ծանուցում ներկայացնել: Փի.Բի.Էս.-ն առաջարկում է օրական երկուական րոպե տրամադրել յուրաքանչյուր թեկնածուին, իսկ Էյ.Բի.Սի.-ն ընտրություններին նախորդող շաբաթվա ընթացքում մեկ ժամվա հայտագիր է առաջարկում, որի ընթացքում թեկնածուները առանց միջնորդների իրենց գաղափարները պիտի ներկայացնեն:

ՄԵՐՁԱՎՈՐ ԱՐԵՎԵԼՔ

Լիբանանը՝ առանցքային

Թվում է, թե Իսրայելը խորհում է Սիրիայի կողմից հովանավորվող կեղտոտ պատերազմի ելքի մասին: Իսրայելցիք պետք է սահմանափակեն լիբանանյան աշխարհազորի ակտիվությունը, որը նրանք օգտագործում են որպես սահմանապահ ուժ, իսկ սիրիացիները հեռացնեն միայն ռազմական խմբավորմանը, որին նրանք թույլ են տվել գործել Լիբանանում՝ Հըզբոլլահի ահաբեկիչներին, որով Սիրիան ճնշում էր գործադրում Իսրայելի վրա Գոլանից հեռանալու: Իսրայելա-սիրիական բանակցություններում «առաջին հերթին Լիբանանը» գաղափարը քննարկման արժանի է փոխզիջման խաղաղության հասնելու համար: Եթե այն իրագործվի ճիշտ ձեւով, ապա կարող է թուլացնել լարվածությունը տվյալ հատվածում: Հարավային Լիբանանից պաղեստինցիների հարձակումները Իսրայելին անհանգստացրել են շատ տարիներ: Նրանց դեմ հանելով հենց իրենց՝ լիբանանյան աշխարհազորայիններին, մի հուսահատ պատասխան էր Իսրայելի կողմից: Չնայած դրան, իսրայելցի զինվորների եւ քաղաքացիների կորուստները շարունակվում էին, որոնց, որպես պատասխան, հետեւում էին իսրայելյան ճնշումները Լիբանանում: Նրանք կործանարար էին, բայց ի վերջո, ապարդյուն: «Առաջին հերթին Լիբանանը» գաղափարում Իսրայելը շահագրգռված է, որ երկրի կառավարությունը կայունանա, ուժեղացնելու համար սահմանների վերահսկողությունը: Սիրիան, որը հայտարարել էր, թե Հըզբոլլահը ուրիշ նպատակ չունի, բացի Իսրայելի գրավյալ լիբանանյան տարածքների ազատագրումը, մեծապես կմնա:

Սիրիան հաղաղման մեջ է: Նա երկնչում է, որ եթե Իսրայելն իր սահմանները հանդարտեցնելու առանձին համաձայնություն կարողանա ձեռք բերել, ապա ինքը խղճուկ խաղաքարթ կունենա առանց Գոլանի խաղաղության համար բանակցելու: Իսրայելը սեփական է այդ կոչն ուղղելու վերջնական պայմանավորվածության համար: Միեւնույն ժամանակ, նրա նոր Լիկուդ կառավարությունը խոստանում է բարձրացնել Սիրիայի՝ Հըզբոլլահին հովանավորելու գինը, ձեռնամուխ լինելով նաեւ սիրիական թիրախների վրա ուղղելով:

Փաստորեն, «առաջին հերթին Լիբանանը» հեռացման պարզաբանումներ կարիք ունի: Իսրայելը եւ Սիրիան, երկրի հին զավթողները, ավերություն են դարձել Լիբանանին վերջին տասնամյակը: Նրանք վերաբերվում են նրան որպես բուֆերային եւ իրենց մարտավարությունների համար ազատ տարածքի: Իսրայելը Հըզբոլլահի հարձակումներից պաշտպանվելու համար է չափ անցել, Սիրիան, իր հերթին, լկտիորեն հենվելով իր 40 000-անոց զորքով, վերջերս անօրինական հայտարարել այս ամիս պառլամենտական ընտրությունները վերահսկելու անկախ քաղաքացիների մի խմբի: Պետությունները, ինչպես զգացել են սիրիացի իշխանավորները, կարող էին ուրանալ արդյունքները վերահսկելու իրենց «գործը»:

Վերջ ի վերջո, ճնշումների անհրաժեշտությունն է 2 կողմ է մնում՝ Իսրայելը եւ Սիրիան Հարավային Լիբանանում: Իսրայելն ու Սիրիան բուն Լիբանանում բանակը պետք է լինի երկու կողմերի ներդաշնակ կենտրոնը:

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ ՓՈՍՏ
[illegible]

Արեւելյան Եվրոպայում սպասվում է ավտոմեքենաների պահանջարկի կտրուկ աճ

Առաջիկա 10 տարում Արեւելյան Եվրոպայի եւ նախկին ԽՍՀՄ երկրներում ավտոմեքենաների պահանջարկը կկրկնապատկվի եւ, արդեն 2006 թ. կկազմի 2.9 մլն միավոր, հայտարարում են «Դի Ար Այ/Մակգրո Հիլ» եւ «Պլենեկոն» հետազոտական խմբերի փորձագետները: Պահանջարկի աճը այդ տարածաշրջանի տնտեսական արագ զարգացման, ինչպես նաեւ [illegible] գների իջեցման արդյունքն է: Փորձագետների ներկայացրած հաշվետվության մեջ նշվում է, որ առաջիկա 10 տարում [illegible] կունենան լայն հեռանկար, եւ 2006 թ. ավտոմոբիլային շուկայում [illegible] 1.5 մլնով ավելի շատ ավտոմեքենա:

Արեւելյան Եվրոպայում ավտոմեքենաների փոխանակման անցյալ տարվա ծավալը գերազանցել [illegible] վերլուծաբանների եւ դիլերների կանխատեսումները: Երբ 1994 թ. ավտոմոբիլների արտադրության ծավալը կազմում էր 1.6 մլն միավոր, ապա մինչեւ 2001 թ. այն կհասնի 2.7-ի, իսկ մինչեւ 2006 թ.՝ 3.2-ի:

Փորձագետները, սակայն, երկյուղ են հայտնում, որ չնայած կայուն աճող պահանջարկին, ավտոմոբիլային հատվածը կարող է բախվել ավելորդ արտադրական կարողությունների խնդրին: Արդեն այսօր արտադրողները տեղակայում են սարքավորումներ, որոնց հզորությունը զգալիորեն գերազանցում է ներքին եւ արտաքին շուկաների պահանջարկը:

Տարածաշրջանում հայտնի արտադրողներից մեկը՝ հարավկորեական «Դեու»-ն ծրագրում է մինչեւ առաջիկա [illegible] Լեհաստանում, Ռումինիայում, Չեխիայում եւ Ուզբեկստանում թողարկել մոտ 250 հազար մարդատար եւ փոքր բեռնատար ավտոմեքենա: Ծրագրի կատարման դեպքում «Դեու»-ն կլրացնի կանխատեսվող պահանջարկի ավելի քան 66 տոկոսը եւ իր մրցակիցներին, փաստորեն, կզրկի գործունեության դաշտից:

Ռուսաստանցի եւ ուկրաինացի ավտոմոբիլաշինարարները շարունակում են առանձին գործել, արեւմտյան ընկերություններից ստանալով ավտոմասերի միայն սահմանափակ խմբաքանակներ: Փորձագետները կանխատեսում են, որ 2001 թ. Ռուսաստանում, այնուամենայնիվ, կարտադրվի [illegible] 100 հազար ավտոմեքենա:

Մասնագետների տվյալների համաձայն, արեւելաեվրոպական խոշոր շուկաներում 1995 թ. համեմատությամբ ավտոմեքենաների փոխանցի ծավալները կփոխվեն հետեւյալ կերպ. Ռուսաստանում 683 հազարից 1,035 մլն, Լեհաստանում 264 հազարից 399 հազար, Չեխիայում 112 հազարից 188 հազար միավոր:

«ՖԱՅՆԵՆՇԸԼ ԹԱՅՄՍ»

ԱԶԳ

Մշակույթ

«Չարենցը մեր ամենախիզախ տղան է եղել՝ մի ձեռքի վրա հաշվվող մեր քաջերից է: Հաջորդ տարի 100-ամյակն է, իսկ հանրապետությունը դեռ պատրաստված է, զգուշանալու բան չէ, թե բոլշևիզմի քարոզիչն է», հունիսի վերջին համալսարանի դահլիճում հայտարարեց ՀԳՄ նախագահ Հրանտ Մաթևոսյանը:

մասնագիտական երաժշտական միջազգային կազմակերպություններին: Ի՞նչ է նշանակում որևէ հոբելյան նշել այսօր. դա, իմ կարծիքով, նշանակում է ոչ թե տրաֆարետային, խանդավառ վերաբերմունքով մի քանի օր դարձնել հանդիսությունների օրեր, այլ կոնկրետ, լուրջ գործ կատարել, ինչպես արեցինք Արամ Խաչատրյանի ժամանակ. Երևանում հե-

րենցի անտիպների առաջին հատորը տպագրելու ժամանակ (10 տարի առաջ-Ան. Հ.) դեռևս զգուշավորության, գրաքննչական, մասնավոր անձնական վերաբերմունք կար այդ ժառանգության նկատմամբ, բեկում այն պատճառով, որ որոշ անտիպներ որոշ մարդկանց մոտ էին գտնվում, արխիվները գրված էին, դրանք գնել էր հարկավոր: Հիմա կփորձենք և

Չարենց-100

Ինչպես ենք նշելու հայ գրականության «ամենախիզախ տղայի» հոբելյանը

Ֆեդերիկո Մայորը հոբելյանի առիթով Հայաստան չի գա

1995-ը ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ն հայտնել էր Աբայի տարի: Ղազախ ժողովրդի մեծ մտածողի և բանաստեղծի 150-ամյակի հանդիսությունների օգոստոսի 10-ին Ալմաթիում մասնակցեց նաև գլխավոր քարտուղար Ֆեդերիկո Մայորը: Տարբեր երկրների պատվիրակությունների հետ մասնակցեց նաև Հայաստանի 2 հոգանոց պատվիրակությունը՝ Ֆադեյ Սարգսյան, Դավիթ Մուրադյան: («Ազգ», 18 օգոստոս, 1995 թ.):

Դավիթ Գասպարյանի կազմած Չարենցի «Նորահայ էպեր» ժողովածուն վերջերս լույս տեսավ («Ազգը» հուլիսի վերջին տեղեկացրեց այդ մասին):

Ուրի՞շ: Օրեր առաջ տեսական ռադիոն անդրադարձավ հուշարձանի թողված այգերին՝ մի անհայտ բարեգործ կարգի է բերում:

«Ի՞նչ է արվել հոբելյանը պատշաճ տոնելու համար», գրողների միությունում օգոստոսի 9-ին հարցրեցի միության նախագահին: «Ոչինչ դեռ չի արվել: Գիտեմ, որ ժամանակն է, հարկ է սկսել, բայց օրը օրի ձգձգելով, սպասում ենք: Սա մյուս կողմից էլ լավ է, մտերը, հղացումները ընդունության դիմանո՞ւմ են-չե՞ն դիմանում, ստուգվում է: Գրականության, գրողի արժեքավորման էս ժամանակներում՝ այնուամենայնիվ տրելի փորձենք հին, բայց տոնակատարությունների գնալ: Չենք կարծում, թե լիովին պետք է հաջողենք և դրա մեջ, անշուշտ, միայն կառավարությունը և նախաձեռնողները չեն լինելու, դրա ծեղը նաև իր ժամանակինն է», պատասխանեց Հրանտ Մաթևոսյանը: Լինում են պահեր, երբ մենք ուշացնում ենք ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի մակարդակով նշել որևէ բան, ասացի ես, Չարենցի հոբելյանը չարժե՞ այդ մակարդակով նշել: «Ես ճեպել եմ եղել, ասաց պրն Մաթևոսյանը, ուրախ եմ նախկինում որևէ մեկը դրա պատասխանատուն էր, աշխատում էր և տնտեսագիտության դրական կողմերը հենց դրանք էին: Իսկ հիմա, գուցե նաև այս անգամ ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ով նշելու հնարավորությունը ձեռքից բաց թողնենք, և Լեռը ոչ մեկը դրա համար չպետք է պատժվի՝ ոչ Հակոբ Մովսեսը, ոչ ես, ոչ հանրապետության նախագահը: Հիմա հարկավոր է նախագահի մակարդակով հանձնաժողով գնալ, կառավարական հանձնաժողով ստեղծել (որն երեկ ես պետք ակնեմ): Նաև նյութական հիմքեր գտնել, միջոցառումների ծրագիր առաջարկել և անելիքների համար պատասխանատուներ նշանակել, չարժելու դիմաց պատասխանատվության կանչել»:

«Հին օրերի շունչով այլևս ոչ մի հոբելյան չենք նշելու», մի քանի օր առաջ մեզ հետ նույն հարցի շուրջ զրույցում ասաց ՀՀ մշակույթի, երիտասարդության հարցերի և սպորտի նախարարը: Վերջին տարիների ընթացքում միջազգային նշանակություն ունեցող մի հոբելյան ենք նշել՝ Արամ Խաչատրյանի հոբելյանը: Այն ժամանակ

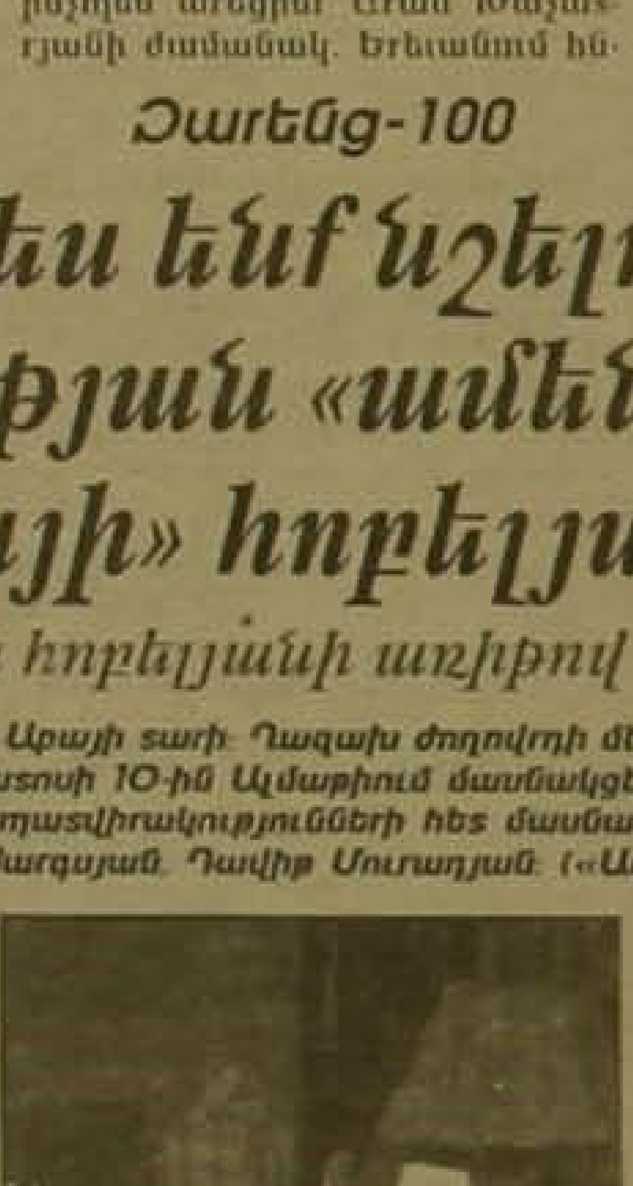

Չարենցի տուն-թանգարանի ժառանգներից

չեցինք նրա բոլոր գլուխգործոցները, տպագրեցինք նրա նամակները, տուն-թանգարանում բացեցինք նոր էքսպոզիցիա, որը մինչև հիմա կա, Արամ Խաչատրյանի տուն-թանգարանում ստեղծեցինք հանրապետությունում, Անգլիայում կատարում եղավ մի ձայնադարան և այլն, և այլն: Նույն շունչով էլ կանդրադառնանք մեր գրականության բացառիկ հանճարներից մեկի ողբերգական, անդադրում Եղիշե Չարենցի հոբելյանին ա-

ներում, և դրսում, և մասնավոր անձանց, և պետական հիմնարկներում եղած Չարենցին վերաբերող ամբողջական նյութը հրատարակել: Սա համարում եմ բավական մեծ աշխատանք և միջոցներ պահանջող գործ»: Նոր հրատարակության համար պահանջվող միջոցների չափի, որակյա՞լ թղթի վրա է լինելու մեր հարցին պրն Մովսեսը դժվարացավ ստույգ պատասխանել, բայց վստահեցրեց, թե հոբելյանական պատշաճ մակարդակը կապահովվի: Նա կտրուկ մերժեց «աղմուկ-աղաղակի, ծաղրածուների» մակարդակով հոբելյան նշելու կարգը, որն ինքը, նախարար նշանակվելու օրվանից, մերժել է:

«Չարենցի ստեղծագործության ոգին և այդ ոգու բացահայտման նպաստող համապատասխան միջոցառումներ պետք է կազմակերպենք, գրականության ինստիտուտի հետ գիտական նստաշրջան և մեր մշակույթի կենտրոններում չարենցյան բեմական ծրագրեր կլինեն, շարունակեց նախարարը՝ նաև տեղեկացնելով, որ բերել ձեռագրաարխիվից վերանորոգում պետք արվի Չարենցի տուն-թանգարանում (հատկացվում 710 միլիոն դրամ պահանջող): «Արդեն հրավիրյալների շրջանակը պարզեցնում ենք, կլինեն ոչ միայն արտասահմանից, նաև Ռուսաստանից, թարգմանիչներ, Չարենցի ժառանգությամբ զբաղվողներ և այլն»: Իսկ ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի մակարդակով նշելու մեր ակնարկին պրն Մովսեսը նշեց, թե «ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ն Հայաստանում քրիստոնեության 1700-ամյակն է ընդգրկել իր ծրագրերում բավականին սուղ, լուրջ ծրագրեր են դրանք, որոնք հիմա մշակվում են: Այստեղ նախկին մրցակցության հարց չկա, ասաց նախարարը մեր նախորդ տարվա հրապարակման մեջ եղած ակնարկին վերաբերյալ: Երբ նրանք իրենց ծրագրին մտցրել են, մենք ինչո՞ւ մեր Նաիրի Զարյանին չենք մտցնում (Այդ ժամին համարձակ բան եմ ասում), այստեղ այդպիսի խնդիր չի դրված: ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ն իր ծրագրերի մեջ մտնող հոբելյանների կանոնադրություն ունի, պահանջներ ունի, և երբ ներկայացնում ենք 2-3 ծրագիր, և մեկն են ընդունում, դա նշանակում է, որ կարևորությունը տվել են դրան, տվյալ դեպքում քրիստոնեության ընդունման 1700-ամյակի ծրագրին: Եվ մենք միայն գեղեցիկ միջոցառումներ կկազմակերպենք»:

Չարենց. գործ Հ. Չաղարյանի

ռանց տպելիսի: Կաշխատենք կոնկրետ գործ անել: Թանգարանը պետք է մեր օրերի և իր օրերի ողբերգականության բովով անցած Չարենցի Անտոլոգիա ունենա, դա ամենակարևոր հարցն է, որը իր կենդանի կյանքի այն շափումներում, այն միջօրեականներում, որ խախտել եղել է բոլոր խարխլումներով, ողբերգություններով, մեր գրականությունը նույն-

ԵՐԵՎԱՆ

Ֆիլհարմոնիկի 8-րդ համերգաշարը ՀՀ անկախության 5-րդ տարեդարձին

Լորիս Ճգնավորյան. Նախագահական ընտրարշավին չեմ մասնակցում

«96-97-ին սեպտեմբերին սկսվող 8-րդ համերգաշարը նվիրվում է Հայաստանի Հանրապետության անկախության 5-րդ տարեդարձին», երեկ ժուռնալիստի տանը հրավիրված ասուլիսին տեղեկացրեց Հայաստանի ֆիլհարմոնիկի ղեկավար Լորիս Ճգնավորյանը: Հոգևոր համերգաշարը կսկսվի սեպտեմբերի 7-ին, Մյուռոնօրհնեքի առթիվ տրվող համերգով, որին ներկա կլինի Գարեգին Ա-ը: Այնուհետ, ինչպես միշտ, Արամ Խաչատրյան մեծ համերգասրահում հանդես կգան օտարերկրացի երաժիշտներ: Ելույթ կունենան աշխարհում արդեն ճանաչված թավջութակահար Ալեքսանդր Չաուշյանը, Րաֆֆի Արմենյանը, Մետրոպոլիտեն օպերայի երգչուհի Այրին Քուրքճը, 10 տարի առաջ ԱՄՆ մեկնած դաշնակահար Արթուր Փափազյանը, Բոստոնի սիմֆոնիկի ֆլեյտահար Մարիան Գեժիկյանի կատարմամբ առաջին անգամ կհնչի Արամ Խաչատրյանի Ջութակի կոնցերտը ֆլեյտայով: Հոբելյանական համերգների շարքում կհիշատակվեն Տիգրան Մեծի 2050-ամյակը, հոկտեմբերի 13-ին նվագախմբի 55-րդ տարեդարձը: «Սեպտեմբերի 19-ին կրկնելու ենք «Այո Անկախությանը» համերգը, առանց մանեստրոն, մի համերգ էլ նվիրելու ենք նորընտիր նախագահին»: Ո՞ւմ զովազդն եք անելու, նախագահական ընտրարշավներին ներքաշվելիք ձեր համերգներին չե՞ք մասնակցելու մեր հարցին մաեստրո Ճգնավորյանն ասաց, որ ինքը մտադիր չէ որևէ մեկին համերգ նվիրել՝ երկրի ժողովրդավար սկզբունքները չի խախտելու: Ո՞ւմ է ընտրելու նախագահ այս օրերին հաճախ տրվող լրագրողների մեկի հարցին մաեստրոն «նուրբ» դիտողություն արեց նախ, միշտ չէ հրապարակավ հայտնել այդ մասին, հետո ընտրելու իրավունք չունի: Արամով ասուլիսի քաղաքական հատվածը վերջացավ:

Խոսելով հյուրախաղերի մասին, ՀՖՆ-ի ղեկավարը տեղեկացրեց, որ սեպտեմբերի 7-14-ը նվագախմբի մի մասը կմեկնի Ավստրիա, որտեղ համերգները կղեկավարի ավստրիացի դիրիժոր Ռոլանդ Ձրայզիգերը: Հոկտեմբերի վերջին ֆիլհարմոնիկը կմեկնի Մոսկվա: Նոյեմբերի 6-26-ը նվագախումբն ամբողջ կազմով կմեկնի Գերմանիա:

Ամեն տարվա պես, այս տարի էլ հունվարին կգրառվեն ձայնագրություններով ամերիկյան, գերմանական, անգլիական ֆիրմաների կողմից կպատվիրվի լազերային 20 ձայնագրություն:

ՀԲԸՄ-ի հովանավորությամբ կրող նվագախումբն առանց պետության հոգատարության չի կարող լիարժեք գոյատևել, նշեց մաեստրոն՝ տեղեկացնելով նաև, որ Հայկական ավիաուղիները 50 տոկոս զեղչով նպաստելու է ֆիլհարմոնիկի արտասահմանյան ուղևորություններին:

Երաժիշտների աշխատավարձի 100 տոկոս բարձրացմանը կողմ եմ եղել, ասել եմ, և դա ուղևորությունների ստացվող օրապահիկներով (30-ից 50 դոլար) կփոխհատուցվի, ի պատասխան երաժիշտների աշխատավարձի մասին մեր ձեռնարկության հավաստեց մաեստրոն: Բայց ամիսներ առաջ մեզ տրված հարցազրույցում ինքն էր նկատել, որ 50 դոլարով (այնքան է ստանում ՀՖՆ-ի երաժիշտը) տուն չես պահի: Իսկ լրագրողներից մի մասի՝ դրսում 50 դոլարի օրապահիկ են ստանում, էլ ի՞նչ են ուզում, զարմացած բացականչությանը մի հավելում՝ Եվրոպայի, աշխարհի պատվավոր բեմերում ելույթ ունեցող հայ երաժիշտը դեռ տի խեղճ չպգա իրեն՝ նա ներկայացնում:

ԱՆԱՀԻՏ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ

ՀԱՄԱՌՈՏ

Առաքել Պետրոսյանի ձայնասկավառակները ԱՄՆ-ում

ԼՈՍ ԱՆՋԵԼԵՍ, 23 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ԱՄՆ-ում թողարկվել են հայտնի տենոր և դուդուկահար Առաքել Պետրոսյանի երկու լազերային ձայնասկավառակները, որոնցից առաջինում տեղ են գտել հայկական ժողովրդական երգերի և մեղեդիների մենակատարումներ: Երկրորդում նա ներկայացնում է հայ կոմպոզիտորներ Խաչատուր Ավետիսյանի, Գրիգոր Ղափլանյանի, Խաչատուր Ներսիսյանի և Մանվել Բեգլարյանի ստեղծագործությունները՝ տենորի և ժողգործիքների անսամբլի համար:

«Քնար». առաջին մասնավոր ռադիոկայանը ԼՂՀ-ում

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 23 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Մասնավոր սեփականատիրությունը Լեռնային Ղարաբաղում վերջապես մուտք գործեց լրատվության ասպարեզ. մի քանի օր է, ինչ տեսականին զուգընթաց իր ազդականչերն է եթեր արձակում նաև «Քնար» ռադիոկայանը: «Քնարի» հաղորդումները, որոնք հնչում են հայերեն և ռուսերեն, կրում են երաժշտական-զվարճալի և գովազդային բնույթ, հեռարձակվում են շաբաթը երեք անգամ, առավոտյան կես ժամ տևողությամբ, ապա կրկնվում ցերեկը: Ռադիոկայանի հիմնադիրն է վերջերս ստեղծված «Կաորիք» սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունը, այն առայժմ ֆինանսավորվում է ընկերության առևտրական սրահի հասույթների հաշվին: Ակնկալվում է, որ գովազդային ծառայությունները հնարավորություն կտան հեռագայում լրիվ անցնել ինքնաֆինանսավորման, հնարավորություն կստեղծվի հաղորդումները սփռել ոչ միայն Ստեփանակերտում, այլև հանրապետության ամբողջ տարածքում, դրանք դարձնել ավելի բազմազան՝ բեմաշինկայի և ժանրի առումներով, ապա՝ անցնել ամենօրյա եթերի:

Ղրիմահայերի ժողովրդական արվեստը

ԱԼՈՒՇՏԱ, 23 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Քաղաքի երկրագիտական թանգարանում մեծ հաջողություն ունեցավ «Ղրիմյան մոտիվներ» ազգագրական ցուցահանդեսը, որը նվիրված էր այստեղ բնակվող հայերի և թաթարների ժողովրդական արվեստին, նրանց մշակութային առնչություններին ու փոխազդեցություններին: «Մասյաց աղավնի» թերթի հաղորդման համաձայն, ցուցահանդեսի բացմանը ներկա են եղել Ղրիմի հայկական ընկերության ներկայացուցիչներ, հյուրեր Սիմֆերոպոլից, Յալթայից և այլ քաղաքներից:

ԱԶԳ
Մարզական

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

«Բարսելոնն» ամրապնդում է իր շարքերը

Բուլղարացի անվանի ֆուտբոլիստ Խրիստո Ստոիչկովը ռուսական ընդմիջումից հետո կրկին հագավ «Բարսելոնի» համազգեստը: Երկու տարի

Խրիստո Ստոիչկով

Ստոիչկովը հանդես էր գալիս Իտալիայի «Պարմա» թիմում: Մինչ այդ Իսպանիայի հանրահայտ թիմը «Բարսելոնը» զգալի հաջողությունների էր հասել հենց Ստոիչկովի հետ: Վերջին երկու մրցաշրջանում թիմը նախանձ արեց, հեռացրեց գլխավոր մարզիչ Յոհան Կրոյֆին, հրաժարվեց նաեւ Յորդի Կրոյֆից: Չնայած Ստոիչկովն արդեն 30 տարեկան է, սակայն «Բարսելոնը» նրա տաղանդի մասին կրկին հավաքել այդ ազդեցիկ հարձակվողին: «Բարսելոնը» 2 տարվա պայմանագիր է կնքել Ստոիչկովի հետ եւ փոխադրումներ 3,8 մլն դոլար է վճարել «Պարմային»: «Բարսելոնի» ղեկավարները նոր առաջնության ընթացքում մեծ հույս են կապում նաեւ ռազմական հնարավորություններ, որ ինքնավստահ բացել է 20-ամյա աշխարհի չեմպիոն Ռոնալդոն, որ հանդես էր գալիս Հոլանդիայի «Էյնդհովենի» թիմում: «Բարսելոնը» վեց տարվա պայմանագիր կնքեց Ռոնալդոյի հետ եւ «Էյնդհովենին» վճարեց շուրջ 20 մլն դոլար: Այս գումարը զիջում է միայն Շիրերի տեղափոխության հետ կապված գործարքին, որի համար «Նյուքասլը» 23 մլն դոլար է վճարել «Բլեքբըռն Ռովերսին»: «Բարսելոնը» միաժամանակ 7 մլն դոլար վճարեց Պորտուգալիայի «Պորտո» թիմին պաշտպան Վիտոր Բայայի տեղափոխության համար, որի հետ

Ռոնալդո

8 տարվա պայմանագիր է կնքել: Չնայած «Բարսելոնի» գանձարանը մեծապես դատարկվեց, սակայն այս տեղափոխությունները վկայում են, որ ակումբը պատրաստ է մեծ ներդրումներ անել, եւ կասկած չկա, որ ներդրված խոշոր գումարները կփոխհատուցվեն:

ԱՆԳԼԻԱ

Ռուուդ Գուլիտը՝ մարզիչ

Հոլանդացի անվանի ֆուտբոլիստ Ռուուդ Գուլիտը, որը հանդես էր գալիս Անգլիայի «Չելսի» թիմում, ստանձնել է վերջինիս գլխավոր մարզչի դերը: Ռուուդ Գուլիտը հայտարարված է նաեւ որպես խաղացող: Այս թիմը Անգլիայի առաջնության ընթացքում լավ հանդարտ է ստացել: Հատկապես հարկ է նշել եվրոպական երկրների չեմպիոնների գավաթակիր, Իտալիայի հավաքականի եւ «Յուվենտուսի» նախկին հարձակվող, 32-ամյա Ջանլուկա Վիալլիի տեղափոխությունը «Չելսի»: Ընդհանրապես վերջին ժամանակներս Անգլիայի առաջնությունը մագնիսի դեր է կատարում համաշխարհային ֆուտբոլի աստղերի: Պատճառը բնականաբար խոշոր չափերի հասնող վճարումներն են: Երբ իտալացի անվանի ֆուտբոլիստները թողնում են աշխարհում ամենահարուստ համարվող իրենց երկրի առաջնությունը, դրանով ասես ընդգծվում է գնային արժեքների փոփոխումը: Այսպես, իտալացի մեկ այլ անվանի ֆուտբոլիստ Ֆաբրիցիո Ռավանելլին «Յուվենտուսից» տեղափոխվել է «Միդլսբրո», որի հետ անգլիական թիմը չորս տարվա պայմանագիր է կնքել եւ 11 մլն դոլար փոխանցել Չեմպիոնների լիգայի մրցաշարի հաղթողին «Յուվենտուսին»: Ռավանելլին ըստ հաջող սկսեց ֆուտբոլի հայրենիքի առաջնությունը եւ առաջին իսկ տուրում դարձավ երեք գոլի հեղինակ: «Միդլսբրոն» հյուրընկալել էր Անգլիայի բազմակի չեմպիոն «Լիվերպուլին»: Խաղն ավարտվեց ոչ-ոքի 3-3:

Ջանլուկա Վիալլին «Չելսիի» համազգեստով

Ռուուդ Գուլիտի թիմը «Չելսին» առաջին տուրում հյուրընկալվեց «Սաութհեմփթոնին»: Ի տարբերություն Ռավանելլիի նրա նախկին խաղընկեր Վիալլին, չկարողացավ աչքի ընկնել: Խաղն ավարտվեց ոչ-ոքի 0-0: Ռուուդ Գուլիտը խաղադաշտ դուրս չեկավ եւ այս անգամ կատարեց միայն գլխավոր մարզչի «մաքուր» դերը: Առաջնությունը հաջող սկսեց Անգլիայի չեմպիոն «Մանչեսթեր Յունայթեդը», որը հյուրընկալվելով 3-0 հաշվով հաղթեց «Ուիմբլդոնին»: Առաջին իսկ տուրում աչքի ընկավ Անգլիայում ֆուտբոլային լեգենդ դարձած ֆրանսիացի Էրիկ Կանտոնան, որը գոլերից մեկի հեղինակն է: Հարկ է նշել, որ «Մանչեսթեր Յունայթեդ» է տեղափոխվել «Եվրո-96»-ի հերոսներից մեկը՝ Չեխիայի հավաքականի հարձակվող Կարել Պոբորսկին, որը մինչ այդ հանդես էր գալիս Պրահայի «Սլավիա» թիմում: Ալան Շիրերի նոր թիմը «Նյուքասլը» արտագնա խաղում 0-2 հաշվով պարտվեց «Էվերտոնին»:

Անգլիայի առաջնություն

1-ին տուր

«Արսենալ»—«Վեստ Հեմ»	2-0
«Բլեքբըռն»—«Տոտենհեմ»	0-2
«Քովենտրի»—«Նոթինգհեմ Ֆ.»	0-3
«Դերբի Քաունթի»—«Լիդս»	3-3
«Էվերտոն»—«Նյուքասլ»	2-0
«Միդլսբրո»—«Լիվերպուլ»	3-3
«Շեֆիլդ»—«Աստոն Վիլլա»	2-1
«Սաութհեմփթոն»—«Չելսի»	0-0
«Սանդերլենդ»—«Լեյկեստեր»	0-0
«Ուիմբլդոն»—«Մանչեսթեր Յ.»	0-3

ԵՐԵՎԱՆ-96

Հայաստանը պատրաստ է օլիմպիադային եւ կարող է պայքարել մրցանակային տեղի համար

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Սեպտեմբերի 15-ին Երեւանում սկսվող շախմատի 32-րդ համաշխարհային օլիմպիադայի նախապատրաստման աշխատանքներին էր նվիրված օգոստոսի 23-ին ՀՀ վարչապետ Հրանտ Բագրատյանի մոտ անցկացված ամփոփիչ խորհրդակցությունը, որին մասնակցում էին օլիմպիադայի կազմկոմիտեի նախագահ Վանիկ Զախարյանը, շահագրգիռ նախարարությունների եւ գերատեսչությունների ղեկավարներ, Երեւանի քաղաքապետը: Տրվեցին կազմակերպչական վերջին հանձնարարականները, հատկապես նշվեց օլիմպիադայի ընթացքում անվտանգության ապահովման հարցը:

Խորհրդակցությունից հետո լրագրողներին տված հարցազրույցում վարչապետ Հրանտ Բագրատյանն ասաց, որ օլիմպիադայի անցկացման բոլոր կազմակերպչական հարցերը լուծված են, եւ Երեւանը պատրաստ է ընդունել հյուրերին:

Շուրջ 20 օր Հայաստանը կլինի խոշոր եւ վաղուց ցանկալի մարզական միջազգային իրադարձության վկան, ասաց վարչապետը: Փոքր-ինչ մտահոգում է ընդունված որոշումները սպասարկող անձնակազմի կողմից պատշաճ մակարդակով կատարելու հարցը:

Միաժամանակ կառավարության ղեկավարն այն կարծիքը հայտնեց, որ երեւանյան օլիմպիադան կանցկացվի նախորդ նմանատիպ ստուգատեսներից ոչ պակաս մակարդակով:

Այժմ, կատարված մեծ աշխատանքից հետո, ասաց վարչապետը, իրեն իբրեւ երկրպագուի, հատկապես հուզում է Հայաստանի հավաքականի մասնակցությունը:

Օլիմպիադայի կազմկոմիտեի նախագահ, Հայաստանի շախմատի ֆեդերացիայի նախագահ Վանիկ Զախարյանը լրագրողներին ասաց, որ երեւանյան օլիմպիադան կանցկացվի բարձր մակարդակով, Հայաստանում կլինի շախմատի իսկական տոն, որին կմասնակցեն աշխարհի բազմաթիվ երկրների թիմեր, նաեւ աշխարհի չեմպիոնը: Ըստ Վ. Զախարյանի, Հայաստանի հավաքականի համար դժվար է Ռուսաստանի ուժեղ թիմի հետ վիճարկել ոսկե մեդալները, բայց մյուս մրցանակային տեղերի համար պայքարել կարող է:

Շախմատի երկրպագուները կարող են ներկա լինել օլիմպիադայի մրցումներին

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Շախմատի 32-րդ համաշխարհային օլիմպիադայի օրերին շախմատի երկրպագուները մարզահամերգային համալիրում կարող են ներկա լինել մրցումներին, մուտքի տոմսի համար վճարելով հավանաբար 400 դրամ: Այս մասին օգոստոսի 23-ին վարչապետի մոտ կայացած խորհրդակցության ժամանակ ասաց շախմատի օլիմպիադայի կազմկոմիտեի նախագահ Վանիկ Զախարյանը:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Օլիմպիական մեդալը իսկական ոսկուց

ԼՈՆԴՈՆ, 22 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Լոնդոնում հաստատված Ոսկու համաշխարհային խորհուրդը 2000 թվականի Սիդնեյի օլիմպիական խաղերի կազմակերպիչներին առաջարկել է չեմպիոնների ոսկե մեդալները պատրաստել իսկական ոսկուց: ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման համաձայն, առայժմ այս առաջարկությունը պատասխանի չի արժանացել:

Հին մրցակիցների նոր հանդիպումը

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍՏ: Չեմպիոնների լիգայի վիճակահանության ավարտից հետո հայտնի դարձան նաեւ ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի եւ Գավաթակիրների գավաթի խաղարկության զույգերը: Ցավոք, դրանց մեջ չէ հայկական որեւէ թիմ: Իսկ ռուսական ակումբներին բաժին հասան հետեւյալ մրցակիցները. Գավաթակիրների գավաթ. «Լոկոմոտիվ» (Մոսկվա)—«Բարսելոն» (Իսպանիա), ՈՒԵՖԱ-ի գավաթ. ԲԿՄԱ—«Ֆեյենորդ» (Հոլանդիա), «Տորպեդո» (Մոսկվա)—«Դինամո» (Թբիլիսի), «Ալանիա» (Վլադիկավկազ)—«Անդերլեխտ» (Բելգիա), «Դինամո» (Մոսկվա)—«Ռոմա» (Իտալիա) եւ «Սպարտակ» (Մոսկվա)—«Սիլկեբորգ» (Դանիա):

Խաղաղություն անգլիացիների եւ իռլանդացիների միջեւ

Դարեր շարունակ անգլիացիները եւ իռլանդացիները թշնամիներ են եղել, եւ նրանց բարդ հարաբերությունները հիմա էլ են շարունակվում: Բայց ֆուտբոլի շնորհիվ դարավոր թշնամությունը փոքր-ինչ մեղմացել է: Անգլիացի Ջեկի Չառլտոնը, որը 66 թ. դարձավ աշխարհի չեմպիոն, ինչպես հայտնի է, 1994 թ. ԱՄՆ-ում տեղի ունեցած աշխարհի առաջնությունում Իռլանդիայի հավաքականի հաջող ելույթներից հետո, որին գլխավորում էր ինքը, ճանաչվեց Դուբլինի պատվավոր քաղաքացի:

ԵՎՐԱԳԱՎԱԹՆԵՐ

Վիճակահանությունը որոշեց մրցակիցներին

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍՏ: Օգոստոսի 23-ին ՈՒԵՖԱ-ի Ժնեւի կենտրոնակայանում տեղի ունեցավ 1996-97 թթ. Չեմպիոնների լիգայի մրցաշարի վիճակահանությունը: Մրցաշարին մասնակցող 16 թիմերից 8-ը նախափուլից վարկի ուժեղ են ճանաչված, հաղթելով որակավորման մրցումներում: Առաջին ենթախմբում ընդգրկվեցին շոտլանդական «Գլազգո Ռեյնջերսը», ֆրանսիական «Օսերը», հոլանդական «Այաքսը» եւ Շվեյցարիայի «Գրասհոպերսը»: Երկրորդ ենթախմբում ուժերը կչափեն Լեհաստանի «Վիձեւը», Մադրիդի «Ատլետիկոն», Բուխարեստի «Ստյաուան» եւ Դորտմունդի «Բորուսիան»: Երրորդ ենթախմբում հարաբերությունները կպարզեն «Մանչեսթեր Յունայթեդը», Վիեննայի «Ռապիդը», Ստամբուլի «Ֆեներբահչեն» եւ Թուրինի «Յուվենտուսը»: Չորրորդ ենթախմբում հանդես կգան պորտուգալական «Պորտոն», շվեդական «Գյոթեբորգը», Նորվեգիայի «Ռոզենբորգը» եւ Հին աշխարհամասի ամենատիտղոսավոր ակումբը՝ «Միլանը»: Մրցաշարի առաջին հանդիպումները կկայանան սեպտեմբերի 11-ին: Այդ օրը կհանդիպեն հետեւյալ զույգերը. «Օսեր»—«Այաքս», «Գրասհոպերս»—«Ռեյնջերս», «Ատլետիկո»—«Ստյաուա», «Բորուսիա»—«Վիձեւ», «Մանչեսթեր Յունայթեդ»—«Յուվենտուս», «Ռապիդ»—

Պահ «Սպարտա» (Պրահա)—«Գյենգամպ» (Ֆրանսիա) խաղից (0-0)

«Ֆեներբահչե», «Ռոզենբորգ»—«Գյոթեբորգ» եւ «Միլան»—«Պորտո»: Խմբային մրցաշարի վերջնագիծը կհասնի դեկտեմբերի 4-ին: Յուրաքանչյուր ենթախմբից պայքարը կշարունակեն երկուական թիմ: Մրցաշարում առաջին անգամ ուժերը կփորձեն «Ատլետիկոն», «Օսերը», «Ֆեներբահչեն», «Ռապիդը» եւ «Վիձեւը»: Ավելացնենք, որ 6-րդ անգամ անցկացվող լիգայի մրցումներին մասնակցել են 25 երկրների 43 ակումբներ: Առաջին անգամ Չեմպիոնների լիգայի մասնակիցների շարքում չկա իտալական թիմ:

Էջը պատրաստեց
ԱՐԹՈՒՐ ՌՈՒԽԿՅԱՆ

ԱԶԳ

Օրվա հետքերով

ՏՐԱՆՍ

Քաղաքական բեմում միայն Լեբեդն է

Վլադիկավկազում բացվեց Կովկասի ազգությունների կոնֆեդերացիայի հերթական համագումարը

Վրաց-աբխազական եւ օս-ինգուշական՝ հակամարտությունների ամիսներին հիշյալ կոնֆեդերացիան իրենից ներկայացնում էր զգալի ռազմական ուժ՝ ձեռնարկելով Կովկասի ազգությունների ազգային գաղափարախոսության զարգացմանը: Սակայն այժմ հետեւ այն մասնատվում է առանձին խմբավորումների եւ ի վիճակի չի լինում ներկայանալ մի ընդհանուր միավորի ձեւով՝ գործելով միասնական ձայնից եւ կարծիքից: Այդ կապակցությամբ 1995-ի գարնանը Նալչիկում հրավիրվում է կոնֆեդերացիայի հերթական համագումար: Համագումարում կոնֆեդերացիան ստիպված եղավ ընդունել սեփական անզորությունը: Կոնֆեդերացիայի ղեկավար Շարիֆովը հարկադրված հրաժարական տվեց: Նրա փոխարեն նախագահ ընտրվեց Չեչնիայի կառավարության նախկին անդամ Յուսուփ Սարիփովը: Այսօր Վլադիկավկազում են հավաքվել ավելի քան 20 ազգությունների ներկայացուցիչներ: Օրակարգի հիմնական հարցը չեչենական պատերազմի ավարտն է:

Սպասվում են նաեւ 2-3 հայտարարություն Հարավային Օսիայի եւ Աբխազիայի կարգավիճակների մասին: Ոչ պաշտոնական տվյալների համաձայն, օգոստոսի 26-ին, համագումարի ավարտից անմիջապես հետո, Վլադիկավկազ կժամանի Վրաստանի Հանրապետության նախագահ Էդուարդ Շեւարդնաձեն:

Իսկ Չեչնիայում վիճակը մնում է անկառավարելի:

Բոլոր տեսակի իշխանությունների խառնաշփոթ վիճակը եւ ընդհանուր համատարած իրարանցումը թույլ չեն տալիս ինչ-որ չափով պարզեցնել ստեղծված մթնոլորտը: ՌԴ նախագահը հանգստանում էր Վալդայում, նախագահի վարչակազմի ղեկավարը Դանիայում է, ՌԴ խորհրդարանը վայելում է արձակուրդային հանգիստը, Ռուսաստանի պաշտպանության նախարարը մասնակցում է նորակառույց տաճարների պաստառազերծին, եւ միայն Ռուսաստանի Անվտանգության խորհրդի քարտուղար Ալեքսանդր Լեբեդն է մնացել քաղաքական բեմի վրա: Ըստ երեւույթին, նա այսօր միակ գործնական անձն է ՌԴ պաշտոնական կառույցներում: Եվ մինչ Ա. Լեբեդը փորձում է պարզել, թե ով է կանգնած զենքերի Կոնստանտին Պուլիկովսկու թիկունքում, Գրոզնուց շարունակում են փախչել խաղաղ սարսափահար բնակիչները: Միայն օգոստոսի 21-ին Կաբարդինա-Բալկարիան ստիպված էր եղել ընդունել անհամեմատ հաշվարկներով 1000-ից ավելի փախստականի: Ինչպես տեղեկացանք Հյուսիսային Կովկասի միգրացիոն ծառայությունից, Վլադիկավկազ է ներգաղթել 250 ընտանիք: Ստեղծվել է ծայրահեղ իրավիճակ: Ազգագրական խճանկարը, ինչպես հաճախ անվանում են Հյուսիսային Կովկասը, չափազանց զգայուն է ամեն տեսակի միգրացիոն շարժումների նկատմամբ: Այդ շարժումները այստեղ ոչ միայն տնտեսական, այլ մեծապես քաղաքական գործոն են: Ավելացել է բախումների թիվը, որ արձանագրվել է ինգուշների եւ օսերի, կաբարդինների եւ բալկարացիների միջեւ:

ԱՐԻՍ ՂԱԶԻՆՅԱՆ,
Վլադիկավկազ

ԿԱԼԿԱԹԱ

Մայր Թերեզայի առողջությունը վատթարացել է

23 ՕԳՈՍՏՈՍ, BBC: Հնդկական Կալկաթա քաղաքի ծերանոցներից մեկի աշխատակիցները հայտնեցին, որ աշխարհով մեկ հայտնի կաթոլիկ քարոզիչ Մայր Թերեզայի առողջությունը վատթարացել է: Նա հիվանդացել է մալարիայով: Խաղաղության Նոբելյան մրցանակի դափնեկիր Մայր Թերեզան այս շաբաթվա սկզբին ծերանոց էր բերվել՝ սրտի հետ կապված բարդությունների պատճառով:

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

Երկու սենյականոց բնակարան Աջափնյակում, «ԱՐԱԳԱԾ» կինոթատրոնի մոտակայքում (Էստոնական փ.):

Զանգահարել՝ 39-19-47:

ՊԱՀԱՆՋՎՈՒՄ Է

ռուսկյալ հացթուխ:
Զանգահարել՝
53-17-73, 53-10-17:

ՏԱՄԱՌՈՍ

Հոկտեմբերին սպասվում է առաջին բեռնատար գնացքի մեկնումը Բաքու-Փոթի երթուղով

ԲԱՔՈՒ, 23 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Այս տարվա հոկտեմբերին Եվրամիության TPACEKA նախագծի շրջանակում սպասվում է առաջին բեռնատար գնացքի մեկնումը Բաքու-Փոթի երթուղով: Վրաստանի եւ Ադրբեջանի երկաթուղային գերատեսչությունների միջեւ երկուշաբթի ստորագրված համաձայնագրով նախատեսվում է բեռների փոխադրում Եվրոպա-Կովկաս-Ասիա երթուղով:

Սուդանում մահապատժի են ենթարկվել դավադիր սպաներ

ԿԱՀԻՐԵ, 23 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-AFP: Սուդանի իշխանությունները մահապատժի են ենթարկել 11 սպայի՝ պետական հեղաշրջման փորձի մեղադրանքով: Այդ մասին հաղորդել է Եգիպտոսի մայրաքաղաքում հիմնավորված վտարանդի սուդանական ընդդիմության ներկայացուցիչը: Սուդանի յունիոնիստական-ժողովրդավարական կուսակցության մամլո ներկայացուցիչ Մոհամեդ ալ Սուքասենը հաղորդել է, որ դավադիրները գնդակահարվել են անցած կիրակի օրը: Նա ճշտել է, որ մահապատժի ենթարկվածներից հինգը ավագ սպաներ էին:

Եգիպտոսում իսլամիստները հինգ մարդ են սպանել

ԿԱՀԻՐԵ, 23 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Եգիպտոսի եւ Մինյայի նահանգում անհայտ անձինք սպանել են իրավապահ մարմինների մի նախկին աշխատակցի եւ նրա երկու տղաներին: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի, հանցագործությունը կատարել են իսլամական ծայրահեղականները: Նույն այդ նահանգում մի այլ ահաբեկչական գործողության հետեւանքով սպանվել են երկու ղպտի քրիստոնյաներ, որոնց ահաբեկիչները կասկածել են անվտանգության ուժերի հետ ունեցած կապերի մեջ: Երկու դեպքում էլ մարդասպանները փախել են հանցագործության վայրից:

«Ավիա-Սերվիս» ՍՊԸ

Առաջարկում է

«Զվարթնոց» օդանավակայանից բեռների տեղափոխման իր ծառայությունը ինքնաթիռով Մոսկվայով ԱՊՀ, Եվրոպա, Ամերիկա, Հարավ-Արեւելյան Ասիայի երկրներ, ինչպես նաեւ Ռուսաստանյան Ֆեդերացիայի բոլոր քաղաքներ

Մանրամասն տեղեկությունների համար դիմել «Զվարթնոց» օդանավակայան՝ «Ավիա- Սերվիս»-ի բեռների տեղափոխման բաժին

Հեռ.՝ 77-00-07, 28-16-07

APX ԱՅԱՔՍ
ՍՊ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

հրավիրում է Ձեզ օգոստոսի 31-ից սեպտեմբերի 14-ը կատարել անմոռանալի ճանապարհորդություն ուղիղ չվերթով

ԵՐԵՎԱՆ-ԿԱՀԻՐԵ-ԵՐԵՎԱՆ

Կահիրե	2 գիշեր
Խուրգադա	5 գիշեր (հանգիստ Կարմիր ծովի ափին)
Պորտ-Սաիդ	2 գիշեր
Ալեքսանդրիա	5 գիշեր

Էքսկուրսիոն ծրագիր Կահիրեում:
Սնունդը՝ օրը 2 անգամ:

Ուղեգրի արժեքը՝	865 $ համարժեք դրամով:
Մինչեւ 12 տարեկան երեխաներին՝	550 $ համարժեք դրամով:

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ - սեպտեմբերի 9-15-ը

Ուղեգրի արժեքը՝	900 $ համարժեք դրամով:

«ԱՅԱՔՍ» ՍՊԸ ցանկանում է Ձեզ հաճելի ճանապարհորդություն

ԵՐԵՎԱՆ, ՊՈՒՇԿԻՆԻ 43 Ա, ՀԵՌ. 53-15-73, 53-88-45

Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների դեսպանատունը

Հայաստանի ձեռներեցներին հրավիրում է մասնակցելու երկժամյա սեմինարի, դեսպանատան կոմերցիոն ծառայության կողմից անցկացվող արտահանման եւ ներմուծման կոմերցիոն ծրագրերին ծանոթանալու նպատակով:

Ծրագրում

- ծանոթացում դեսպանատան կոմերցիոն ծառայության ֆունկցիաների հետ
- գործընկերների/ներդրողների եւ արտահանողների որոնում
- կոմերցիոն առաջարկություններ ԱՄՆ-ից
- ՍԱԲԻՏ բիզնես-վերապատրաստման ծրագիր
- այցելություն դեսպանատան կոմերցիոն գրադարան

Սեմինարը տեղի կունենա ուրբաթ օրը, 1996 թ. սեպտեմբերի 6-ին, դեսպանատան շենքում, Հասցեն՝ Մարշալ Բաղրամյան 18: Սկիզբը՝ ժամը 15:00-ին:

Հետաքրքրված անձանց անհրաժեշտ է մինչեւ սեպտեմբերի 4-ը զանգահարել 524661 կամ 520791 հեռախոսահամարներով եւ խնդրել, որպեսզի միացնեն դեսպանատան կոմերցիոն բաժնի հետ: Սեմինարի մուտքը միայն անձնագրի, վարորդական իրավունքի կամ անձը հաստատող այլ վկայականի ներկայացմամբ:

Անվճար տեղեկություններ Հայաստանում գործող ձեռնարկությունների *առաջարկի* եւ *պահանջարկի* մասին հեռախոսով: Զանգահարել 589167, 581351 «Սփյուռ»:

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2: Գրանցման թիվ 55: Պատվեր 69148: Պատվեր 2169: Տպաքանակը՝ 4000: Ստորագրված է տպագրության՝ 23.08.1996: Գինը՝ 75 դրամ